

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Херсонський державний університет
Освітня програма	23685 Соціологія
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	054 Соціологія

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Херсонський державний університет
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	23685
Назва ОП	Соціологія
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	054 Соціологія
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Варга Наталія Іллівна, Дячук Ольга Антонівна, Болотова Вікторія Олександрівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	25.01.2022 р. – 27.01.2022 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	https://www.kspu.edu/About/Faculty/IPHS/ChairSocialWork/054_sociologiya.aspx
Програма візиту експертної групи	https://www.kspu.edu/About/Faculty/IPHS/ChairSocialWork/054_sociologiya.aspx

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Освітня-професійна програма «Соціологія» першого рівня вищої освіти акредитується повторно. Попередня акредитаційна експертиза ОП «Соціологія» відбувалась у березні 2021 р. Під час теперішньої акредитації експертною групою було перевірено інформацію, яка була надана у відомостях самооцінювання та проаналізовано діяльність ЗВО щодо врахування зауважень та пропозицій, сформульованих під час попередньої акредитаційної експертизи ОП. Треба відмітити, що ЗВО створив належні умови для роботи експертної групи, яка вчасно та без перешкод отримувала відповіді на запити та доступ до всіх матеріалів. Менеджмент ЗВО, адміністративний та сервісний персонал, гарант ОП, викладачі та здобувачі вищої освіти, роботодавці та випускники були налаштовані на співробітництво. На основі аналізу відомостей самооцінювання, документів, додатково наданих ЗВО, і результатів фокус-груп експертна група дійшла висновків, що цілі освітньо-професійної програми узгоджуються з місією та стратегією Херсонського державного університету, інформація щодо вступу на навчання на освітню програму є зрозумілою і доступною. Уточнено мету, основний фокус, особливості програми з урахуванням регіонального контексту, додано програмні компетентності, які відповідають фокусу ОП, а також сформульовано власні ПРН. Оновлено структуру ОП, внесено зміни до логіки побудови програми та викладання ОК, збільшено обсяг кредитного навантаження для курсових та кваліфікаційної робіт, розширення викладання дисциплін з методів аналізу даних. Форми і методи навчання, які застосовуються на освітній програмі сприяють досягненню цілей та результатів навчання. ЗВО забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОП. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання є чіткими та зрозумілими, вчасно доводяться. Забезпечено об'єктивність оцінювання. Прописано механізми визнання результатів навчання здобувачів ОП в інших закладах та у неформальній освіті. В цілому ОП «Соціологія» 2021 р. суттєво відрізняється від попередньої редакції, спостерігається позитивна динаміка, а освітня діяльність за ОП в цілому відповідає критеріям оцінювання якості освіти.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Основні сильні сторони ОП 1. ОП «Соціологія» 2021 р. значно відрізняється від редакції 2020 р, а саме: уточнено мету, основний фокус, особливості програми з урахуванням регіонального контексту, додано програмні компетентності, які відповідають фокусу ОП, а також сформульовано власні ПРН, що свідчить про позитивну динаміку у розвитку ОП, врахування результатів зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зауважень, зроблених під час попередньої акредитації). 2. ОП відповідає предметній області спеціальності 054 «Соціологія», Стандарту, враховує досвід аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм, зважає на регіональний контекст, стан ринку праці та його зміни. У ОП додано як ОК, що містять специфічний регіональний фокус так і ті, які дають змогу отримати поглиблені практичні навички здійснення соціологічних досліджень. 3. Формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів відбувається через реальну можливість вибору дисциплін, як загального, так і професійного циклу, існує можливість обирати наукові теми, місця практики, брати участь у проведенні соціологічних досліджень кафедри. 4. Для формування та розвитку соціальних навичок (soft skills) здобувачам вищої освіти надаються широкі можливості як у межах спеціальних ОК, так і під час вивчення професійних дисциплін, участі у волонтерській діяльності, існує можливість безплатного вивчення іноземних мов. 5. У ХДУ існує детально прописані процедури визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та інформальній освіті, в інших ЗО, зокрема під час академічної мобільності. 6. Здобувачам завчасно надається інформація щодо змісту та ПРН, критерії оцінювання, як в електронному форматі, так і офлайн. Усі силабуси до курсів знаходяться у вільному доступі на сайті. 7. Проводяться опитування здобувачів, щодо задоволеності якістю викладання дисципліни та методами навчання. Студенти (не зважаючи на їх невелику кількість) залучені до конкурсів наукових робіт, студентських наукових конференцій, олімпіад. 8. У ЗВО створено середовище для поєднання навчання, викладання, наукових досліджень та інтернаціоналізації діяльності як для здобувачів, так і НПП. 9. Сформовано механізми проведення контрольних заходів, процедур запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, а також порядок оскарження результатів контрольних заходів та їх повторного проходження. 10. Сформовано культуру академічної доброчесності, зокрема підписання декларації про дотримання академічної доброчесності, функціонування тижня «Академічної доброчесності» та окремого ОК «Академічна доброчесність» в представлений ОП. 11. Відбувається стимулювання (морального та матеріального) розвитку викладацької та професійної майстерності, сформована система внутрішньо університетського підвищення кваліфікації НПП. 12. ХДУ комплексно підходить до виявлення і задоволення різноманітних потреб та інтересів здобувачів освіти.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Основні рекомендації: 1. Під час залучення здобувачів ВО для вдосконалення ОП доповнити анкетування якісними методами збору інформації (наприклад, фокус-групами) для отримання від них більш детальних рекомендацій та їх аргументацій. 2. Хоча перегляд ОП відбувався із залученням здобувачів, випускників, викладачів та роботодавців – представників органів місцевого самоврядування, державних організацій та громадських об'єднань корисним вбачається розширити коло рецензентів ОП представниками комерційних структур, оскільки випускники ОП можуть там працювати, але ця підгрупа потенційних роботодавців не представлена ні в робочій групі, ні в числі рецензентів ОП. 3. Зменшити кількість кредитів на ОК «Вступ до соціології», зважаючи на те, що один з модулів цієї дисципліни дублює тематику з курсу «Загальна соціологічна теорія», яка викладається з ним одночасно. За рахунок вільних кредитів збільшити обсяг Іноземної або Української мови відповідно до запитів здобувачів. 4. Збалансувати

співвідношення вибірових ОК загальної та професійної підготовки 5. Форми та методи навчання частково забезпечують інтерактивне навчання за ОП 6. Цифрові інструменти, програми обробки соціологічної інформації застосовуються обмежено, а, отже не повною мірою забезпечують ПРН та компетентностей для ОП «Соціологія». 7. Оновити силабуси стосовно програмного забезпечення ОК та списку літературних джерел. 8. Активізувати використання інноваційних методів та сучасних методів обробки інформації, що вже реалізується відповідно документів, які підтверджують закупівлю ліцензованого SPSS. 9. Систематично впроваджувати наукові дослідження викладачів в структуру ОК, бо зараз це має фрагментарний характер 10. Удосконалити розміщення усіх видів самостійної роботи здобувачів, зокрема і захищених кваліфікаційних робіт, на сайті факультету (KSI online). 11. Залучати практиків-соціологів до забезпечення ОК саме професійного спрямування. 12. Стимулювати викладачів до публікацій саме у фахових виданнях з соціології, активніше залучати викладацький склад до підвищення закордонної кваліфікації. 13. Придбати та ввести в освітній процес програмне забезпечення «SPSS» для обробки соціологічних даних.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Місія та візія ХДУ показана у пункті 3 Декларації корпоративної культури учасників освітнього процесу Херсонського державного університету (наказ від 26.06.20 №595Д) <https://clck.ru/YT8ND/>. Вона розписана у 8 складових, в тому числі забезпечення високих вимог праці фахівцями нової формації, які здатні працювати в умовах швидкозмінного, багатофункціонального середовища та впливу на соціально-економічний розвиток суспільства через трансфер інноваційних технологій, реалізацію місії центру комунікації бізнесу, науки, освіти, влади. Шляхи реалізації визначеної місії відбиваються в основних завданнях університету та прописані у Статуті ХДУ <http://www.kspu.edu/About/StatuteKSU.aspx> В ОП «Соціологія» 2021 р., яка була оновлена на основі рекомендацій експертної групи та ГЕР за результатами первинної акредитації у березні 2020 року, а також із урахуванням обговорень та пропозицій стейкхолдерів основним фокусом є акцент, як на теоретичній соціології (тобто на вивченні суспільства загалом, як було пояснено на зустрічі з гарантом ОП), так і на соціологічних дослідженнях, перш за все, для розв'язання регіональних проблем. У ОП зазначено, що особливістю програми є формування теоретичних знань та перспектив практичного опанування навичок всебічного вивчення соціуму загалом та його регіонального компонента зокрема. На зустрічі гарантка пояснила, що ОП спрямована на те, щоб не тільки сформувати практичні навички з соціології, але й мати змогу легко адаптувати їх до дотичних, міждисциплінарних видів діяльності, перш за все, для розв'язання регіональних проблем, які потребують всебічного розгляду, що можна також вважати аспектом її унікальності. Тобто можна дійти висновку, що цілі ОП відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти, бо спроможність застосовувати теоретичні знання та практичні навички з соціології у різних сферах діяльності, швидко адаптуватись до соціальних змін, впливати на соціально-економічний розвиток суспільства (а саме на даний регіон) через трансфер інноваційних технологій знаходиться в основному фокусі даної ОП. Що стосується балансу типовості/унікальності у формулюванні цілей програми, то типовість пояснюється відповідністю чинному Стандарту, фокусом на опанування теоретичних соціологічних знань. Щодо її унікальності, то крім вже зазначеного аспекту, вона зумовлена акцентуванням на проблеми даного регіону, які є специфічними, як по суті, так і за поєднанням, а їх вирішення потребує знання особливостей цих проблем, накопичення відповідних даних завдяки соціологічним дослідженням. У Стратегічному плані розвитку ХДУ на 2018-2023 рр. <https://www.kspu.edu/Legislation/strategy.aspx> серед основних напрямків діяльності вказано модернізацію освітніх програм, тому є реальні перспективи подальшого вдосконалення ОП «Соціологія» шляхом моніторингу і постійного перегляду.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

У ОП «Соціологія» 2021 р. скореговано мету, основний фокус програми, формулювання її особливостей, введено нові компетентності, що формуються та програмні результати навчання. Згідно з відомостями СО, наявними документами та за результатами фокус-груп все це було зроблено із залученням всіх груп стейкхолдерів. Так, на цей час до складу членів робочої групи ОП та її розробників входять здобувачка вищої освіти Недоступ В.В., випускниця Толопку Н.І. та представник роботодавців - заступниця начальника організаційного відділу виконавчого апарату Херсонської обласної ради Литвиненко Г.І (була введена до складу робочої групи у серпні 2021 р, а до того була

рецензентом ОП). Всі вказані особи підтвердили свою участь у перегляді програми та присутність на засіданнях робочої групи ОП. На зустрічі з роботодавцями учасники відмічали, що регіон потребує не просто фахівців з соціології, а таких, які б спеціалізувались на проведенні соціологічних досліджень та добре розумілися на місцевих проблемах та їх вирішенні причому у різних сферах. Це зазначили Белий Д.М., Литвиненко Г.І., Руденко Б.С., Булка В.Ю. Слід зазначити, що потенційними роботодавцями та базами практик для здобувачів даної ОП виступають органи місцевого самоврядування, державні організації та громадські об'єднання. Жодного представника комерційного сектору на зустрічі не було і вони не були рецензентами ОП. Мета ОП 2021 р., якою є підготовка фахівців із соціології, які володіють знаннями про тенденції та напрями соціологічної теорії, здатних ставити та розв'язувати складні комплексні завдання та проблеми в галузі соціології, з урахуванням регіонального компонента, із використанням методології та новітніх методів соціологічного дослідження; аналізувати регіональний простір та розробляти рекомендації щодо його вдосконалення відповідно до вимог наявних стейкхолдерів з-поміж потенційних роботодавців. Учасники цієї фокус-групи відмітили що наразі не мають конкретних пропозицій щодо змін у змісті ОП. Що стосується здобувачів, то вони розповіли, що наприкінці кожного семестру беруть участь в опитуваннях щодо якості освітнього процесу, також вони згадали про пробну фокус-групу, ініційовану студентами щодо навчання на ОП, яка була проведена у минулому навчальному році. Вони вносили пропозицію щодо об'єднання окремих ОК в одну - «Галузеві соціології». Студенти зазначили, що ця пропозиція була врахована, але після первинної акредитації ОП через зауваження ЕГ «Галузеві соціології» знову були розбиті на декілька ОК. Рекомендації щодо формування певних компетенцій та програмних результатів навчання студенти пригадати не змогли. Випускники відмітили врахування їх рекомендацій, які торкались дисциплін вільного вибору, окремих тем у навчальних дисциплінах, вони також згадали об'єднання декількох навчальних дисциплін в одну. Зараз вони підтримують зв'язок між собою, а також з гарантом та здобувачами 2-4 курсів через соціальні мережі та месенджери, тому мають актуальну інформацію про розвиток та оновлення ОП.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Відповідно до відомостей СО підготовка здобувачів за ОП спрямована, перш за все, на розв'язання регіональних проблем та підготовку професійних фахівців для регіонального ринку праці. Під час оновлення ОП у 2021 р. було проаналізовано досвід Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Національного авіаційного університету. Щодо закордонних університетів, то було проаналізовано відповідні програми Університету "CIVITAS" Польща та Софійського університету «Св.Климент Охридський» (формулювання цілей та ПРН). На відкритій зустрічі представниця факультету гуманітарних і соціальних наук Державної Вищої Професійної Школи в Коніні (Польща) розповіла, що готується угода про співпрацю цього факультету та факультету психології, історії та соціології ХДУ (не була підписана до 2022 р. через карантинні обмеження) задля обміну новітніми педагогічними практиками, поєднанням навчального процесу з набуттям практичних навичок, розвитку наукової діяльності викладачів тощо. Представників інших ЗВО, чий досвід було враховано під час розробки та перегляду ОП на відкритій зустрічі не було. Випускники ОП під час зустрічі відмітили, що набуті ними знання, практичні навички, софт-скіли сталися у нагоді, як під час працевлаштування (навіть не на посади соціолога), так і під час навчання у магістратури за спеціальністю «Соціальна робота». Їх професійна діяльність пов'язана з проведенням опитувань, комунікацією тощо. Тому вони вважають, що підготовка на ОП враховує запити сучасного ринку праці. Те саме було озвучено під час зустрічі з роботодавцями та представниками баз практик. Вони зазначили, що знання та навички, які були отримані студентами під час навчання були корисними для роботи у відділах і службах, які не пов'язані безпосередньо з соціологічною діяльністю, але потребують даних соціологічних досліджень, спрямованих на вивчення регіональних проблем, визначення ефективності застосування регіональних програм тощо. Така позицію озвучили Булка В.Ю. - директор ГО "Всеукраїнська організація осіб з інвалідністю "ВЕЛІД", Руденко Б.С. - заступник директора Херсонської обласної соціальної служби для сім'ї, дітей та молоді, Белий Д.В. – голова Херсонської обласної громадської організації Комітету виборців України. Бистрянцева А.М. (керівниця відділу забезпечення якості освіти Херсонського державного університету) зауважила, що навички соціолога потрібні для контролю якості освіти у вищій школі, в її відділі проходять практику здобувачі ОП, а одна з випускниць працевлаштувалась туди після закінчення навчання.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Після затвердження Стандарту вищої освіти за спеціальністю 054 Соціологія першого (бакалаврського) рівня вищої освіти наказом МОН України від 04.03.2020 р. № 371 ОП «Соціологія» 2016 р. була оновлена, проте, як було зазначено ЕГ під час попередньої акредитації, формулювання загальних і спеціальних компетентностей, а також програмних результатів навчання ОП 2020 р. (наказ № 627-Д від 06.07.2020 р.) було дослівно тотожним Стандарту. Після перегляду ОП та усунення вказаних недоліків відповідно до скорегованих мети, фокусу програми та її особливостей було додано ряд програмних компетентностей та ПРН: ЗК13, ЗК14, СК09, СК10, СК11, СК12, ПРН13, ПРН14. Всі згадані ОП знаходяться у вільному доступі на сайт університету https://www.kspu.edu/About/Faculty/IPHS/ChairSocialWork/054_sociologiya.aspx Ознайомлення з відомостями СО, аналіз самої ОП (перш за все, матриці відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми

та матриці забезпечення ПРН відповідним компонентам ОП) дозволяють констатувати, що ОП 2021 р. дає змогу досягти програмних результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Сильні сторони на думку ЕГ: 1. ОП «Соціологія» 2021 р. значно відрізняється від редакції 2020 р, а саме: уточнено мету, основний фокус, особливості програми з урахуванням регіонального контексту, додано програмні компетентності, які відповідають фокусу ОП, а також сформульовано власні ПРН, що свідчить про позитивну динаміку у розвитку ОП, врахування результатів зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зауважень, зроблених під час попередньої акредитації). 2. Цілі ОП відповідають місії ЗВО, яка міститься у Декларації корпоративної культури учасників освітнього процесу Херсонського державного університету, прийнятої ще у червні 2020 р. 3. ОП «Соціології» 2021 р. не тільки відповідає Стандарту та враховує досвід аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм, але й зважає на регіональний контекст, стан ринку праці, його зміни. Перегляд ОП відбувався із залученням всіх груп стейкхолдерів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Рекомендації ЕГ: 1. Хоча перегляд ОП відбувався із залученням здобувачів, випускників, викладачів та роботодавців – представників органів місцевого самоврядування, державних організацій та громадських об'єднань корисним вбачається розширити коло рецензентів ОП представниками комерційних структур, оскільки випускники ОП можуть там працювати, але ця підгрупа потенційних роботодавців не представлена ні в робочій групі, ні серед рецензентів ОП. 2. Під час залучення здобувачів ВО для вдосконалення ОП доповнити анкетування якісними методами збору інформації (наприклад, фокус-групами) для отримання від них більш детальних рекомендацій та їх аргументацій. 3. Стилiстично відредагувати визначення основного фокуса освітньої програми та її особливостей в плані більш влучних формулювань.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

За результатами проведеної експертизи ОП «Соціологія» в цілому відповідає вимогам критерію 1, незважаючи на вказані рекомендації. ОП було помітно вдосконалено, що свідчить про позитивну динаміку у розвитку ОП, врахування результатів зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зауважень, зроблених під час попередньої акредитації). Можна відмітити відповідність цілі ОП місії ЗВО, уточнення мети, основного фокуса ОП та особливостей програми з урахуванням регіонального контексту. Перегляд ОП відбувався із залученням здобувачів, випускників, викладачів та роботодавців – представників органів місцевого самоврядування, державних організацій та громадських об'єднань. ОП 2021 р. дає змогу досягти програмних результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

ЕГ пересвідчилася, що загальний обсяг ОП «Соціологія» у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи становить 240 кредитів ЄКТС (по 60 кредитів ЄКТС на кожний навчальний рік), що відповідає вимогам до обсягу програми визначених статтею 5 Закону України «Про вищу освіту». В навчальному плані на 2021 р. обсяг ОК, спрямованих на формування компетентностей, визначених стандартом вищої освіти становить 150 кредитів ЄКТС, а обсяг дисциплін вільного вибору здобувачів вищої освіти – 90 кредитів ЄКТС. Це, відповідно, становить 62,5% та 37,5% обсягу ОП (у навчальному плані 2020 р обсяг обов'язкових компонент був 180 кредитів ЄКТС, а вибіркових 60 кредитів ЄКТС). Таким чином, інформація наведена у відомостях СО

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

ЕГ, ґрунтуючись на порівнянні ОП та навчальних планів 2020 н.р. та 2021 н.р. виявило, що цикл обов'язкових компонентів ЗП лишився практично без змін, за винятком включення фізичного виховання, що було пояснено наданням можливості розвитку фізичного здоров'я здобувачів. Але Фізичному вихованню та Безпеці життєдіяльності, хоча вони формують певні компетентності, не відповідає жоден ПРН. На запит ЕГ гарантка пояснила, що так відбулося оскільки у Стандарті відсутні ПРН, які б повною мірою відповідали компетентностям, що формуються цими ОК і у проєкті ОП 2022 р. враховано розроблення для них додаткових ПРН (проєкт було надано). Обсяг кредитного навантаження на Іноземну мову збільшено не було, на зустрічах як здобувачі, так і викладачі ОП наголошували, що за потреби вдосконалити мовні компетентності можливо за рахунок університетських безплатних мовних курсів. Наразі здобувачі не вважають, що іноземна мова вивчається в недостатньому обсязі. Утім слід зауважити, що збільшення на неї кредитів ЕКТС було б можливим внаслідок зменшення обсягу Вступу до спеціальності, перший модуль якого дублює Загальну соціологічну теорію. Проте слід зазначити, що мають місце помітні позитивні зміни у структурі ОП. Вона стала більш логічною. На перших курсах вивчаються базові теоретичні дисципліни: Загальна соціологічна теорія, Методологія та організація соціологічного дослідження, Історія соціології, трішки пізніше Сучасні соціологічні теорії. Крім того, вже з перших курсів студенти отримують оглядову інформацію про методи збору соціологічних досліджень, сучасні інформаційні технології. З другого курсу здобувачі починають мати змогу обирати ОК, як загального, так і професійного циклу, також з другого курсу раз на рік студенти проходять практику (спочатку навчальну, а у 7 семестрі виробничу). З 3 семестру починається поглиблене вивчення дисциплін, які надають змогу отримати практичні навички здійснення соціологічних досліджень: Математико-статистичні методи в соціологічних дослідженнях, Методи комп'ютерної обробки соціологічної інформації, Інноваційні методи аналізу соціологічної інформації. Проте ознайомлення з їх силабусами, в більшості яких надано тільки перелік тем без розкриття змісту, виявило тематичне дублювання. Під час зустрічі з НПП викладачами було надано пояснення, що зміст тем не дублює одна одну, а спрямовано на поглиблення знань здобувачів. Але оскільки це не зрозуміло зі змісту, то потрібне, по-перше, коригування назв тем у різних ОК, а по-друге, розкриття змісту тем у силабусах, а не тільки розміщення їх назв. Крім того, подальшого вдосконалення потребує зміст окремих ОК. Преш за все, це стосується Методів комп'ютерної обробки соціологічної інформації. В цілому ОК, які включені до ОП, складають взаємопов'язану систему. ЗК і СК забезпечуються обов'язковими ОК та в підсумку дозволяють досягти ПРН відповідно до Стандарту.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеній для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Аналіз змісту ОП та навчального плану 2021 р. дозволяє дійти висновку, що ОП «Соціологія» в цілому відповідає предметній області визначеній для неї спеціальності. До набору обов'язкових компонентів освітньої програми включені традиційні практично для всіх ОП спеціальності 054 Соціологія дисципліни, які дозволяють отримати фундаментальні теоретичні знання з соціології: Загальна соціологічна теорія, Історія соціології, Сучасні соціологічні теорії, Соціальна структура суспільства, Методологія та організація соціологічних досліджень тощо. Ці ОК залишились з ОП 2020 р. До нової редакції ОП було включено ОК, які містять специфічний регіональний фокус: Проблеми регіоналістики у соціологічних дослідженнях, Соціологія етнічних процесів та міграцій: регіональний аспект, Сучасні проблеми регіональної політики, Управління міським регіональним розвитком. Під час попередньої (первинної) акредитації ОП ЕГ зазначила, що НП з методів та методології досліджень не відповідають належному рівню підготовки фахівців-бакалаврів, який очікується. У ОП 2021 р. додалось ряд ОК, які надають змогу отримати практичні навички здійснення соціологічних досліджень: Методи збору соціологічних даних, Інноваційні методи аналізу соціологічної інформації тощо. Аналіз силабусів вказаних ОК дозволяє зробити висновок, що вони дозволяють отримати здобувачам належний рівень фахової підготовки. Також під час попередньої акредитації було вказано на те, що в процесі навчання та практик не використовується жодне спеціальне ПЗ для обробки та аналізу даних. На зустрічах зі здобувачами було встановлено, що для обробки даних вони переважно використовують MS EXCEL, проте під час практики на базі НД соціологічної лабораторії та обласної ГО Комітету виборців України здобувачі мали змогу ознайомитися з програмою OSA, крім того, гарантка програми зазначила, в межах своїх курсів знайомить здобувачів з пробною версією SPSS посилання на яку є на сайті https://www.kspu.edu/About/Faculty/IPHS/ChairSocialWork/054_sociologiya.aspx. Під час зустрічі з адміністративним персоналом та фінального брифінгу було сказано, що придбання SPSS увійшло до плану закупівель на 2022 р. (на вимогу ЕГ ЗВО надало документи, що підтверджують це) та буде придбано у цьому навчальному році. Відповідно потребує перегляду зміст дисципліни «Методи комп'ютерної обробки соціологічної інформації», де акцент робиться на MS EXCEL, а деякі теми, наприклад, «Операційна система Windows» видаються зайвими. У зміст цієї ОК треба включити теми з користування SPSS, бо пробна версія є доступною. Слід також зазначити, що кількість кредитів на обов'язкові компоненти була зменшена не на користь вибіркового дисциплінам циклу загальної, а не професійної підготовки. Якщо в ОП 2020 р. останніх було 10, то в ОП 2021р. тільки 6, натомість вибіркового ОК загальної підготовки стало 14 (було 3). Гарантка ОП пояснила це політикою університету в цілому, проте можна рекомендувати збалансувати співвідношення ОК цих циклів, бо один перекик змінився іншим.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обов'язі, передбаченому законодавством.

У Положенні про організацію освітнього процесу в ХДУ (наказ від 02.09.2020 № 789-Д) закладено можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів. Цей механізм, який прописано у Положенні про порядок і умови обрання освітніх компонент /навчальних дисциплін за вибором здобувачами вищої освіти у ХДУ <https://cutt.ly/IRPVMbW> передбачає обрання дисциплін, що входять до циклу ВК загальної та професійної підготовки. В ОП «Соціологія» 2021 р. обсяг ВК становить 37,5 % від загальної кількості кредитів ЄКТС. За весь період навчання студенти мають обрати 14 дисциплін циклу загальної підготовки та 6 дисциплін циклу професійної підготовки. Обрання відбувається на сайті KSU Online до якого ЕГ отримала тимчасовий доступ <http://ksuonline.kspu.edu>. Дисципліни циклу загальної підготовки студенти обирають із переліку дисциплін, які пропонує кожний факультет з рекомендацією курсу навчання для кожної пропонованої дисципліни. Адміністрування процесу вибору ОК циклу загальної підготовки забезпечують навчальний та навчально-методичний відділ, а ОК циклу професійної підготовки гаранті ОП спільно із завідувачами кафедр та навчальним відділом. Переліки дисциплін, з яких відбувається вибір затверджуються кожного року. ЕГ Було надано переліки дисциплін на 2021-2022 р. На другому курсі вибір ОК циклу професійної підготовки студенти здійснювали з пари дисциплін, що дуже обмежило вибір, на 3 курсі можна було вибрати 1 з 4 ОК в кожному семестрі, а на 4 курсі 1 з 6 у 7 семестрі та 1 з 4 у восьмому. Результати вибору також було надано, виявилось, що студенти кожного курсу обрали однакові дисципліни. Проте вибір студентів денного та заочного відділень відрізнявся. Самі студенти на зустрічі пояснили це тим, що їх дуже мало (3-4 людини на курсі), тому вони просто обговорюють між собою, що обрати, тому й роблять однаковий вибір. У ОП «Соціологія» 2021 р. надано перелік вибіркових ОК циклу професійної підготовки для здобувачів, як вступали у 2021 р. (але таких не було). Проте можливості вибору різні. Так, для ВК15 та ВК20 – це 1 дисципліна з 3, а для ВК16-ВК19 – 1 з 5. Тому можна запропонувати в ОП 2022 р. розширити можливості вибору для ВК15 та ВК20. Якщо студент бере участь у програмі академічної мобільності, то дисципліни, які він обирає у навчальному закладі-партнері можуть бути зараховані у якості вибіркових. Індивідуальна освітня траєкторія фіксується в індивідуальному навчальному плані здобувача приклад якого також було надано за запитом ЕГ. Можливості вибору здобувачів не обмежуються ОК, вони також можуть обирати бази практик, теми курсової та кваліфікаційної роботи, наукового керівника, напрям наукових досліджень, брати участь у дослідженнях науково-дослідної соціологічної лабораторії <https://inlnk.ru/XOj61>, Все це було підтверджено на зустрічі зі здобувачами вищої освіти.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Організація практики у ХДУ регулюється Положенням про організацію освітнього процесу (наказ від 02.09.2020 № 789-Д) <https://www.kspu.edu/Legislation/educationalprocessdocs.aspx> та прописана у розділі 3 цього положення «Загальний порядок організації освітнього процесу», а саме у підпункті 3.2.5. «Положення про проведення практики» Відповідно до цього положення основними видами практик у ХДУ є навчальна, виробнича та переддипломна. Види та тривалість практики повинні відповідати вимогам стандарту вищої освіти, визначатися освітньою програмою і відбиватися у графіках освітнього процесу, навчальних планах. У ОП «Соціологія» передбачено навчальну (у 4 та 6 семестрах, усього 6 кредитів ЄКТС), виробничу (у 7 семестрі, 8 кредитів ЄКТС) та переддипломну (у 8 семестрі, 4,5 кредиту ЄКТС). Під час переддипломної практики здобувачі фактично готують кваліфікаційну роботу, а саме її емпіричний розділ, про що прописано у програмі цієї практики. Бази практик здобувачі можуть обирати самостійно або проходити на тій базі, яку пропонує кафедра: управління статистики в Херсонській області, Херсонський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, Херсонська обласна державна адміністрація, Херсонський обласний центр зайнятості, науково-дослідна соціологічна лабораторія, соціально-психологічна служба ХДУ, громадські організації. Під час зустрічі зі здобувачами останні відмітили, що задволені можливістю вибору та базами практик. На зустрічі з випускниками було з'ясовано, що одна з випускниць минулого року залишилась працювати на своїй базі практики. Під час практик студенти займаються саме практичною соціологічною діяльністю, незважаючи на специфіку діяльності баз практик, що свідчить про потребу у соціологічних дослідженнях та відповідних фахівцях. Здобувачі та випускники на зустрічах відмітили набуття дослідницьких навичок під час практик, а стейкхолдери – представники баз практик, вмотивованість студентів, їх зацікавленість та високий рівень підготовки. Практична підготовка відбувається також і в межах окремих ОК у вигляді практичних занять (Кількісні та якісні методи в соціології, Інноваційні методи аналізу соціологічної інформації тощо).

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Аналіз ОП та зустріч зі студентами дозволяють стверджувати, що здобувачі вищої освіти формують та розвивають в процесі навчання соціальні навички (soft skills). До складу ОП включено обов'язкові предмети, які сприяють їх розвитку (Риторика, Українська мова, Іноземна мова). Вивчення української мови (за профілем спрямування) передбачено на першому році навчання, самі здобувачі вільно спілкувались українською мовою під час зустрічі. Що

стосується іноземної мови, то хоч вона вивчається 2 семестри на студенти не вважають, що це замало, бо у ХДУ існує відділ іншомовної освіти, де вони можуть вивчати декілька мов одночасно, в тому числі й польську мову. Це є актуальним, бо ХДУ вже має угоду про співпрацю з Поморською академією в Слупську (Польща), а студентка Мельникова А.Д. проходила там навчання у 2020/2021 н.р. До підписання готується угода про співпрацю з Державною Вищою Професійною Школою в Коніні (Польща) (інформація отримана на відкритій зустрічі від представниці польського університету). Соціальні навички формуються завдяки вибірковим дисциплінам, в межах їх вивчення. Що стосується обов'язкових дисциплін, то їх розвиток відбувається в межах курсів Технологія написання науково-дослідних робіт, Кількісні та якісні методи в соціології, Інноваційні методи аналізу соціологічної інформації, Соціологічний практикум, Управління міським та регіональним розвитком про що свідчать силабуси відповідних дисциплін та відповіді викладачів. Прикладів проектно-орієнтованих завдань у силабусах дисциплін немає, бо форма самого силабусу це не передбачає (Структура силабусу ОК (наказ від 04.03.2020 №250-Д <https://www.kspu.edu/Legislation/educationalprocessdocs.aspx>). Також на відповідній зустрічі студенти розповідали про участь у волонтерській діяльності, проєкт соціально-психологічної служби, що безумовно сприяє розвитку softskills. Розвиток соціальних навичок забезпечується внаслідок участі здобувачів в студентському самоврядуванні, так, попри те, що на 2-4 курсах денного відділення ОП навчається 10 осіб, студентка Недоступ В.В. займає три посади: голова комітету з питань внутрішніх комунікацій та запобігання асоціальним явищам, міжнародні відносини, пресцентр. Хоча, безперечно, необхідно підвищувати зацікавленість та стимулювати участь максимальної кількості здобувачів ОП у діяльності органів студентського самоврядування. Випускники на зустрічі зазначили, що сформовані під час навчання соціальні навички стали при нагоді в роботі та подальшому навчанні. Що стосується викладачів, то розвиток їх соціальних навичок відбувається завдяки підвищенню кваліфікації, проходженню різних курсів, вони також можуть безплатно удосконалювати свої знання з іноземних мов, про що було вказано на зустрічі з представниками науково-педагогічного складу, які залучені у викладанні ОК ОП.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт відсутній

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

У Положенні про організацію освітнього процесу в ХДУ, Положенні про організацію самостійної роботи студентів у ХДУ встановлюється обсяг навчального навантаження здобувача вищої освіти <https://www.kspu.edu/Legislation/educationalprocessdocs.aspx> На окрему дисципліну може припаде 3-10 кредитів ЄКТС. У ОП «Соціологія» тільки з дисципліни, на які припадає 9-10 кредитів ЄКТС – Вступ до спеціальності, Історія соціології та Загальна соціологічна теорія, які викладаються протягом двох семестрів. Зважаючи на те, що один з модулів Вступу до соціології дублює Загальну соціологічну теорію, яка викладається одночасно, можна рекомендувати зменшити обсяг цієї ОК. Інші ОК мають по 3-5 кредитів ЄКТС. Відповідно до вказаних обсягу навчального часу, навчальний час, відведений для самостійної роботи здобувача, складає від 1/3 до 2/3 загального обсягу навчального часу конкретної дисципліни. Цей час визначається викладачем самостійно, виходячи з досвіду викладання та відгуків здобувачів. Крім того, на зустрічі з НПП було вказано, що є загальноуніверситетська та, навіть, національна тенденція до зменшення обсягу аудиторних занять та збільшення кількості годин, відведених на самостійну підготовку студентів. Самі студенти на фокус-групі зазначили, що не відчують себе «недовантаженими» чи «перевантаженими». Вони мають заняття як у формі індивідуальних консультацій, як малочисельні групи, так і «традиційні» аудиторні заняття, коли їх об'єднують з іншими навчальними групами. У ОП 2021 р. було збільшено кредити на виконання курсової роботи (до 3 кредитів ЄКТС). Курсова робота виконується у 6 семестрі. Кількість кредитів на виконання кваліфікаційної роботи було збільшено за рахунок переддипломної практики (4,5 кредити ЄКТС). Метою практики є набуття студентами досвіду самостійної науково-дослідної роботи з обраної для кваліфікаційної роботи теми та опрацювання методик її проведення. Це означає, що фактично здобувачі під час цієї практики виконують цю роботу (що було підтверджено під час резервної зустрічі). Саму кваліфікаційну роботу студенти починають писати ще восени (ЕГ було надано список затверджених 22.10.2021 р. тем кваліфікаційних робіт та їх керівників). Тому можна зробити висновок, що обсяги кредитів (ЄКТС), які відводяться на кожну ОК та розподіл аудиторних та позааудиторних годин відповідають нормативним вимогам та Стандарту і цілком задовольняють здобувачів ОП «Соціологія».

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Дуальна форма здобуття освіти не передбачена нормативними документами, що регламентують освітній процес в ХДУ.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Сильними сторонами ЕГ вважає: 1. Значне удосконалення ОП 2021 р. у порівнянні з 2020 р., до якої було додано як ОК, що містять специфічний регіональний фокус, так і ті, які дають змогу отримати поглиблені практичні навички здійснення соціологічних досліджень. 2. Відповідність ОП предметній області спеціальності 054 «Соціологія», а її загального обсягу та обсягу компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) вимогам законодавства. 3. Формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів через реальну можливість вибору дисциплін, як загального, так і професійного циклу, можливість обирати наукові теми, місця практики, брати участь у проведенні соціологічних досліджень кафедри. 4. Надання широких можливостей для формування та розвитку здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), як у межах спеціальних ОК, так під час вивчення професійних дисциплін, завдяки участі у волонтерській діяльності, існування у ХДУ безплатних курсів іноземних мов, розмовних клубів. 5. У ОП 2021 р. розширено можливості формування практичних навичок соціолога, як завдяки проходженню у достатньому обсягу всіх видів практик (слід зазначити тісну співпрацю кафедри та ОП зі стейкхолдерами, які надають бази практик), так і під час практичних занять в межах відповідних дисциплін, написання бакалаврської роботи, залучення здобувачів до соціологічних опитувань.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

За результатами аналізу наданих документів та проведених зустрічей ЕГ вважає за потрібне рекомендувати: 1. Зменшити кількість кредитів на ОК «Вступ до соціології», зважаючи на те, що один з модулів цієї дисципліни дублює тематику з курсу «Загальна соціологічна теорія», яка викладається з ним одночасно. За рахунок вільних кредитів збільшити обсяг Іноземної або Української мови відповідно до запитів здобувачів. 2. Переглянути зміст дисципліни «Методи комп'ютерної обробки соціологічної інформації», вилучити недоречні теми та додати ті, що пов'язані з ПЗ SPSS (оскільки воно поставлене у план закупівель). 3. Збалансувати співвідношення вибірових ОК загальної та професійної підготовки (у ОП 2021 р. відбувся значний перекид на дисципліни загальної підготовки). 4. Скорегувати структуру силабусу навчальної дисципліни/освітньої компоненти, затверджену у ХДУ (наказ від 04.03.2020 №250-Д) таким чином, щоб з його контенту були зрозумілими не тільки ПРН, що досягаються завдяки відповідному ОК, але й софт-скілз, які він формує.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Зважаючи на значне удосконалення ОП «Соціологія» в плані додавання нових ОК, які містять специфічний регіональний фокус, дають змогу отримати поглиблені практичні навички здійснення соціологічних досліджень; відповідність ОП предметній області спеціальності «Соціологія»; надання можливості здобувачам для формування індивідуальної освітньої траєкторії; створення умов для практичної підготовки, формування та розвитку соціальних навичок можна зробити висновок, що ОП «Соціологія» у ХДУ в цілому відповідає критерію 2, незважаючи на зроблені рекомендації.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому на навчання у ХДУ оприлюднюються на сторінці вебсайту приймальної комісії університету <https://www.kspu.edu/Entrant/SelectionCommittee.aspx>. Особи, місцем проживання яких є територія проведення ООС (на період її проведення), вступають до ХДУ через освітні центри «Крим-Україна» та «Донбас-Україна», які є структурними підрозділами приймальної комісії ХДУ <https://www.kspu.edu/Entrant/SelectionCommittee/ECenterCrimeaUaDonbasUa.aspx>. Наразі доступні «Правила прийому для здобуття вищої освіти в Херсонському державному університеті в 2022 році» <https://www.kspu.edu/Entrant/SelectionCommittee/RulesOfEntryToKSU.aspx> Вказано строки прийому заяв та документів, конкурсного відбору та зарахування на навчання, порядок прийому заяв та документів для участі у конкурсному відборі, організація та проведення конкурсного відбору тощо. В додатку наведено перелік конкурсних предметів на 1 курс (ЗНО), де вказані і конкурсні предмети на спеціальність 054 «Соціологія», вага кожного предмету сертифікату ЗНО та атестату про повну загальну освіту, мінімальна кількість балів для допуску до участі в конкурсі. Правила прийому на навчання за ОП «Соціологія» не містять жодних дискримінаційних положень,

зрозумілі та детально розписані. Студенти – учасники фокус-груп зазначили, що під час вступу на ОП їм все було зрозуміло, інформація була вичерпною, дискримінації за жодною ознакою не було.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Вступ абітурієнтів на ОП відбувається на конкурсній основі відповідно до Правил прийому для здобуття вищої освіти в ХДУ. Прийом на перший курс здійснюється за результатами ЗНО. Набір конкурсних предметів встановлено відповідно до наказу МОН №1098 від 13.10.21. Про затвердження умов прийому та навчання для здобуття вищої освіти в 2022 році. обов'язковими є українська мова і література, математика. Предметом за вибором абітурієнта може бути історія України або іноземна мова, або біологія, або географія, або фізика, або хімія. Це на відповідних фокус-групах відмітили деканеса факультету психології, історії та соціології Шапошникова І.В. та керівниця відділу «Приймальна комісія» Стародубець Н.М. У ЗВО на 2022 рік встановлена мінімальна кількість балів для допуску до участі в конкурсі однакова для всіх спеціальностей – 100 балів. Щодо коефіцієнтів для визначення конкурсного балу, то на рівні ЗВО встановлено вагу 0,1 для атестата про повну середню освіту для всіх спеціальностей. Для ОП «Соціологія» всі конкурсні предмети отримують однаковий коефіцієнт – по 0,3. Як пояснили гарантка Черкашина Т.О. та деканеса факультету психології, історії та соціології Шапошникова І.В. це пояснюється важливістю власного вибору абітурієнта (третій предмет) поряд з обов'язковими дисциплінами. Відповідно до Стандарту для здобуття освітнього ступеня бакалавра на базі ступеня «молодший бакалавр» (ОКР «молодший спеціаліст») або на основі фахової передвищої освіти заклад вищої освіти має право визнати та перерахувати не більше 60 кредитів ЄКТС, отриманих в межах попередньої ОП. Особи, які здобули ОКР молодшого спеціаліста або ступінь бакалавра за іншою спеціальністю можуть прийматись на другий курс (у 2021р – за результатами двох ЗНО та фахового випробування). Слід зазначити, що для ОП, яка робить акцент на проведенні соціологічних досліджень коефіцієнт для визначення конкурсного балу з математики такий саме, як і для інших конкурсних предметів – 0,3. Але відповідно до ОП та навчального плану здобувачі вивчають Основи теорії ймовірностей та математичної статистики, Математично-статистичні методи в соціологічних дослідженнях, що потребує певного рівня знань з математики. Крім того, математичні знання застосовуються під час опанування техніки обробки кількісних даних та їх аналізу. Тому можна розглянути в майбутньому доцільність підвищення коефіцієнту для визначення конкурсного балу з цього предмету у порівнянні з іншими предметами, особливо з предметом на вибір, що буде додатковим врахуванням особливостей ОП у правилах прийому на навчання за нею.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності прописано у «Положенні про організацію освітнього процесу в ХДУ» (розділ 4 Академічна мобільність учасників освітнього процесу) <https://www.kspu.edu/Legislation/educationalprocessdocs.aspx> та «Положенні про академічну мобільність здобувачів вищої освіти ХДУ» (наказ 26.06.2020 № 592-Д). <https://www.kspu.edu/FileDownload.ashx?id=ff3dc48f-77f7-410c-a488-5718d5dcd4fe>. В останньому документі визначено місце реалізації права на академічну мобільність, її основні види та форми, цілі та завдання, організаційне забезпечення, визнання та перерахування результатів навчання у вищому навчальному закладі-партнері, звітування та оформлення документів за результатами навчання за програмою академічної мобільності тощо. Університет пропагує можливості отримання додаткових компетентностей та РН в університетах-партнерах. За час реалізації ОП «Соціологія» поновлювалися, переводилися, вступали на базі молодшого спеціаліста з здобувачі. У 2020-2021 н.р. студентка Мельникова А. Д. проходила семестрове навчання в Поморській Академії у м. Слупськ (Польща). Інформація, яка була надана у відомостях СО не суперечить даним отриманим під час проведених фокус-груп зі здобувачами, викладачами ОП, а також адміністративним персоналом. Здобувачі освіти ознайомлені з наявними правилами визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО та добре розуміють їх.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті прописані у Положенні про організацію освітнього процесу в ХДУ (наказ від 02.09.2020 № 789-Д) (розділ 6 Інформальна та неформальна освіта) та у Порядку ХДУ про визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті (наказ від 04.03.2020 № 247-Д) <https://www.kspu.edu/Legislation/educationalprocessdocs.aspx>. Чинна процедура розрахована для здобувачів усіх рівнів вищої освіти. Вказано, що університет пропагує можливості отримання додаткових компетентностей та результатів навчання поза межами ХДУ. Університет може визнати до 10% від загального обсягу кредитів, передбачених ОП, що здобуті у неформальній чи інформальній освіті. Для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти рекомендується не більше 6 кредитів за рік навчання. У відомостях про СО відмічено, що у 2020-2021 н.р. здобувачі ОП мали досвід неформальної освіти, що підтверджено відповідними сертифікатами (надано

посилання на них) та ці результати навчання було визнано. На фокус-групі студенти вказали, що студенти можуть здобувати освіту на різноманітних онлайн-курсах та семінарах поза університетом, це знаходить підтримку з боку викладачів і за це вони можуть отримувати додаткові бали. Викладачі, які працюють на ОП, відмітили можливість отримання 10% бонусних балів з дисципліни за умови проходження неформальної освіти з отриманням сертифікату. А в критеріях оцінювання силабусів відмічено таку можливість.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Сильні сторони на думку ЕГ: Існування у ХДУ детально прописаної процедури визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та інформальній освіті, а також механізму визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності. Обізнаність здобувачі вищої освіти цієї ОП про чинні правила та механізми. Наявність факту академічної міжнародної мобільності на ОП «Соціологія».

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Рекомендації ЕГ: З метою більшого врахування особливостей ОП у правилах прийому на навчання за нею пропонуємо розглянути в майбутньому доцільність підвищення коефіцієнту для визначення конкурсного балу з математики у порівнянні з іншими предметами, особливо з предметом на вибір (зараз він однаковий для всіх конкурсних предметів). Це пов'язано з тим, що ОП робить акцент на проведенні соціологічних досліджень. Відповідно до ОП та навчального плану здобувачі вивчають Основи теорії ймовірностей та математичної статистики, Математично-статистичні методи в соціологічних дослідженнях, що потребує певного рівня знань з математики. Крім того математичні знання застосовуються під час опанування техніки обробки кількісних даних та їх аналізу.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Зважаючи на те, що правила прийому на навчання за ОП «Соціологія» у ХДУ вчасно оприлюднюються на сторінці вебсайту приймальної комісії університету, не містять жодних дискримінаційних положень, детально розписані та зрозумілі для абітурієнтів; здобувачі освіти ознайомлені та добре розуміють наявні правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті та в інших ЗВО, зокрема під час академічної мобільності та є факти такої мобільності можна зробити висновок, що ОП «Соціологія» у ХДУ відповідає вимогам критерію 3 незважаючи на зроблену рекомендацію.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

ЕГ підтверджено, що форми та методи навчання і викладання за ОП регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу ХДУ <http://www.kspu.edu/PublisherReader.aspx?newsId=12372>. Навчання за ОП реалізується в очній, заочній та змішаній формі відповідно до <https://www.kspu.edu/PublisherReader.aspx?newsId=12372&lang=uk>. Здобувачі вищої освіти мають змогу обирати 37,5% (90 кредитів) ОК шляхом прозорої процедури (обрання відбувається на офіційному сайті KSU Online <https://cutt.ly/IRPVMW> (яка створена в 2005 р.). На сайті KSU Online НПП розміщують навчально-методичні матеріали до ОК, що викладаються. За результатами аналізу силабусів, відомостей самоаналізу було з'ясовано, що представлені форми та методи викладання за кожною з освітніх компонент частково відповідають заявленим цілям та ПРН за ОП в аспекті забезпечення «інтегративного та інтерактивного навчання». Для досягнення ПРН використовуються методи проблемного викладання, аналіз науково-методичних джерел, словесні (розповідь, дискусія, монолог, діалог, бесіда, лекція), друковано словесні (робота з поняттями, складання плану, таблиці, робота з підручником, періодичними виданнями), наочні (презентації, відеоматеріали), практичні (підготовка демонстраційних матеріалів, повідомлень, есе, тестування). Варто відзначити, що силабуси ОК не мають уніфікованої форми. ЕГ відзначено, що в умовах дистанційного навчання використовуються платформи Zoom, Google Classroom. Під час навчання застосовується лише пробна

версія SPSS, а під час проходження практики ОСА (з'ясовано під час фокус-груп з викладачами та студентами). ЕГ під час зустрічей з фокус-групами підтвердили оновлення і наповнення системи дистанційного навчання. У ЗВО діє платформа «KSU Online», де розміщено Moodle, що дозволяє здобувачам отримувати доступ до всіх ресурсів ОП. ЕГ підтвердила, що у ЗВО систематично проводяться опитування серед здобувачів щодо виявлення рівня задоволеності освітнім середовищем, якості освітніх послуг, щодо накопичувальної системи оцінювання тощо. Результати опитування здобувачів оприлюднено на вебсторінці <https://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/QAssurance.aspx?lang=uk> сайту ХДУ. Фокус групи зі здобувачами підтвердили задоволеність методами навчання й викладання на ОП. Студентоцентризований підхід також реалізується через: вибір теми курсової, кваліфікаційної роботи; вільного вибору частини ОК на платформі KSU Online; можливість брати участь в олімпіадах, конкурсах наукових робіт, у роботі наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених (<https://www.kspu.edu/PublisherReader.aspx?newsId=12467>), Студентському парламенті ХДУ <https://www.kspu.edu/About/studparlament.aspx> та можливістю звернень до студентської ради та профбюро факультету психології, історії та соціології. ЕГ представлено індивідуальний навчальний план студента, де відображено перелік необхідної інформації (документ є у додаткових доказах).

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

ЕГ підтвердила, що здобувачі самостійно можуть ознайомитися із структурою, змістом і вимогами до всіх ОК: на офіційному веб-сайті (<http://ksuonline.kspu.edu>) ЗВО також процес організації освітнього процесу за ОП висвітлюється на сторінці факультету психології, історії та соціології (<https://www.kspu.edu/About/Faculty/IPHS.aspx>): графіки освітнього процесу, розклад занять, програми екзаменів, рейтинги студентів, інформацію про структурні підрозділи. На сторінці кафедри (<https://www.kspu.edu/About/Faculty/IPHS/ChairSocialWork.aspx>) розміщується: ОП, навчальні плани (НП), графік консультацій НПП, наукова і міжнародна діяльність, практика тощо. ЕГ підтвердила, що гарант ОП, викладачі на першому занятті ознайомлюють здобувачів про зміст, очікувані результати, порядок та критерії оцінювання. На фокус групах зі здобувачами з'ясовано, що у здобувачів діє корпоративна пошта, яка покращує доступ до внутрішніх ресурсів та пришвидшує комунікацію між адміністрацією, викладачами та здобувачами (розсилка оголошень, новин). Результатами фокус-груп зі здобувачами підтверджено, що вони можуть вільно звертатися НПП і отримувати консультативний супровід їх навчальної діяльності. В університеті діє Порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Херсонському державному університеті (<https://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/Порядок%20оцінювання%20результатів%20навчання%20здобувачів%20вищої%20освіти%20в%20Херсонському%20державному%20університеті.pdf?id=97e058e6-9210-4d10-8fee-d08fed608163>). Також у силабусах (<http://ksuonline.kspu.edu/course/index.php?categoryId=407>) представлено систему оцінювання (перелік видів діяльності студента з відповідними кількостями балів). Здобувачами підтверджено, що в умовах карантину та форми консультативного навчання (у зв'язку з малокомплектністю груп), вони мають можливість отримати інформацію від викладачів, як в режимі онлайн (Viber, Skype, Zoom) так і офлайн консультування на кафедрі. Індивідуальні плани містять інформацію про ОК на семестр, кількість кредитів. Здобувачі ним користуються під час свого навчання. Результатами фокус-груп зі здобувачами підтверджено обізнаність з процедурами оскарження результатів оцінювання, яка регулюється відповідним наказом «Про ведення в дію Порядку оскарження процедури проведення та результатів оцінювання контрольних заходів в Херсонському державному університеті» (<https://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/?id=6ebfe53b-c5d6-45c5-8ccd-eb65b05ea158>). Випадків не об'єктивного оцінювання чи упередженого ставлення до здобувачів з боку НПП не було виявлено.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Зважаючи на практичну спрямованість ОП «Соціологія», здатність ставити та розв'язувати складні комплексні завдання та проблеми в галузі соціології, з урахуванням регіонального компонента, із використанням методології та новітніх методів соціологічного дослідження зі ступенем бакалавра, поєднання навчання та досліджень під час реалізації ОП є необхідним. Вона реалізується через: написання курсових та бакалаврських робіт у межах обраної теми дослідження, які часто формуються при проходженні практики; вивчення дисциплін «ІКТ у професійній діяльності» (https://il.kubg.edu.ua/images/2021-2022/KSPSR/Robochi_prohramy/IKT_1092.pdf), «Методи збору соціологічних даних», «Сучасні інформаційні технології у професійній діяльності», «Інноваційні методи аналізу соціологічної інформації», «Кількісні і якісні методи в соціології» «Управління міським та регіональним розвитком» та інші (<https://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/НП%20054%20Соціологія%20бакалавр%20денна%2001%20!.pdf?id=121203f7-bb9a-40e8-beaf-da1116220edb>); в ході виробничої, переддипломної соціологічних практик (<https://www.kspu.edu/About/Faculty/IPHS/ChairSocialWork/Practice.aspx>); публікаціях здобувачів і викладачів; участі у всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт, студентських олімпіадах та наукових конференціях (організаційне забезпечення здійснює відділ по роботі з обдарованою молоддю (наказ ректора ХДУ від 05.02.2014 р. № 109-Д <https://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DepartmentTalentedPeople.aspx>); через залучення до діяльності науково-дослідної соціологічної лабораторії (<https://www.kspu.edu/About/Faculty/IPHS/ChairSocialWork/ResearchSociologicalLaboratory.aspx>). Здобувачі брали участь у організації та проведенні регіональних соціологічних досліджень: «Студентство Херсона – 2020», «Гендерний профіль Херсонської обласної ради» (2021 р.) (наразі готується 3 цільові програми з Херсонською

обласною радою щодо проведення соціологічних досліджень), через залучення здобувачів до виконання ініціативної науково-дослідної теми кафедри «Соціальні технології формування професійної активності в умовах трансформації сучасного українського суспільства». Незважаючи на малокомплектність груп представленої ОП «Соціологія», ЕГ відзначає дослідницьку, практичну складову в навчання за даною програмою.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

За результатами опрацьованої інформації ЕГ відзначає певний рух в оновленні змісту освіти на основних сучасних практик. Робоча група ОП на засіданнях розглядають зміст ОК за ОП (протоколи засідань на сайті https://www.kspu.edu/About/Faculty/IPHS/ChairSocialWork/054_sociologiya.aspx), Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.kspu.edu/PublisherReader.aspx?newsId=12372&lang=uk>). На основі зібраної документації ЕГ відзначає відсутність робочих програм за певними ОК, в перспективі вони будуть сформовані (зі слів Гаранта ОП). ЕГ відзначили наявність всіх силабусів до обов'язкових ОК. Результати фокус груп з НПП підтвердили, що зміст освітніх ОК оновлюється на основі здобутків, одержаних під час проходження стажувань в Україні, участі у «круглих столах», семінарах, тренінгах. ЕГ відзначає, що ряд НПП кафедри є практиками в соціальній сфері, зокрема залучені до проєктної діяльності, до діяльності ряду ГО, зокрема (Шапошнікова І.В., Волошин О.В., Копилова С.В., Костючков С.К., Черкашина Т.О.), результати діяльності яких також можуть позитивно впливати на оновлення ОП, силабусів та інших навчальних матеріалів. Інформацію про всі форми активностей НПП розміщено у звіті самоаналізу. Представлені публікації у відповідних наукових профілях у GoogleScholar, ORCID, ResearchGate, Publons та Scopus частково можуть підтверджувати оновлення й активність НПП саме в галузі соціології. Результати наукових досліджень викладачів та здобувачів також впливають, але не повною мірою на оновлення змісту ОК (за результатами аналізу науково-видавничої діяльності НПП). Спостерігається певна фрагментарність активностей НПП у сфері соціології, особливо участь в соціологічних дослідженнях, моніторингах. З метою врахування основних наукових досягнень та сучасної практики в освітній програмі проводяться засідання робочої групи ОП із залученням стейкхолдерів та здобувачів для обговорення нових підходів до підготовки фахівців відповідно до вимог сучасного ринку праці. В самоаналізі ОП зазначено, що силабуси розроблені на 2021-2022 р.р., але джерельна база потребує суттєвого осучаснення, додавання іншомовних джерел, практично по всім ОК. Потребують певного осучаснення ОК: «Методологія та організація соціологічного дослідження», «Методи збору соціологічної інформації», «Методи комп'ютерної обробки соціологічної інформації», оскільки недостатньо відбивають новітні тенденції у розвитку емпіричної соціології, застосування спеціального програмного забезпечення (підтверджено з силабусів).

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

У результаті аналізу та фокус-груп з менеджментом Університету та НПП ЕГ відзначає збільшення уваги ЗВО до провадження політики інтернаціоналізації. На цьому наголошувала і проректор з інноваційної, міжнародної, інвестиційної діяльності та науково-педагогічної роботи Н. Кушнір, і керівниця відділу міжнародних ініціатив і проєктної діяльності О.С. Виговська (<http://ivo.kubg.edu.ua>). На базі цього відділу представлено близько 30 угод-договорів із зарубіжними навчальними закладами і установами (<https://www.kspu.edu/DInternatRelations/internationalpartners.aspx>). Метою діяльності якого є розширення співробітництва з закордонними вищими навчальними закладами, науковими та дослідницькими центрами, урядовими/неурядовими установами, асоціаціями, фондами, суспільними організаціями (<https://www.kspu.edu/DInternatRelations/About.aspx>). Робиться розсилка на корпоративні пошти, проводяться тренінги по написанню і заповненню аплікаційних форм, заявок на стажування та реалізується адміністративний супровід з питань мобільності та грантової підтримки. Перед обміном студентів кожного року в університет на місяць приїжджає викладач з Поморської академії (Слупськ, Польща), який безплатно навчає студентів польської мови. В університеті діє Положення про інтернаціоналізацію ХДУ від 26.06.2020, № 593-Д; Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти ХДУ від 26.06.2020, № 592-Д; Положення про академічну мобільність <https://www.kspu.edu/About/Faculty/IUkrForeignPhilology/ChairTranslation/Principles.aspx?lang=uk> Університет підтримує здобувачів та НПП надаючи консультування та інформаційну підтримку задля неперервної роботи цього напрямку (Відділ міжнародних ініціатив та проєктної діяльності: <https://www.kspu.edu/InternationalActivities/DInternatRelations/forstudents.aspx>). Студенти залучаються до міжнародної співпраці шляхом академічної мобільності. Одним із таких прикладів є семестрове навчання студентки ХДУ спеціальності 054 «Соціологія» Мельникової А. Д. в Поморській Академії у м. Слупськ (Польща) у 2020-2021 н.р. Також здобувачі вищої освіти ОП Соціологія в рамках Угоди про співпрацю №01-8 від 04.04.2006 року між Херсонським державним університетом (м. Херсон, Україна) та Університетом ім. Адама Міцкевича (м. Познань, Польща) можуть здійснювати мобільності і обміни. Було реалізовано візит делегації ХДУ до Самаркандського державного медичного інституту (Республіка Узбекистан), у межах якого деканесою факультету Шапошніковою І.В. було проведено гостьовий курс лекцій із соціології для здобувачів <https://www.kspu.edu/About/Faculty/IPHS/ChairSocialWork.aspx> Лекції науковців із закордонних закладів освіти на ОП не проводиться. Викладачі та студенти мають доступ до баз Scopus і Web of Science (підтверджено на фокус групі із адміністративним персоналом). Наразі академічна мобільність викладачів та студентів на ОП обмежена через пандемічні обмеження (підтверджено на фокус групі з викладачами).

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Заслужують на увагу такі здобутки під час реалізації ОП «Соціологія» за спеціальністю 054 за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти у Херсонському державному університеті: 1. Здобувачам завчасно надається інформація щодо змісту та ПРН, критерії оцінювання, як в електронному форматі, так і офлайн. 2. Усі силабуси до курсів знаходяться у вільному доступі на сайті. В Університеті використовується електронне навчання, актуальність якого зростає в умовах дистанційного навчання. 3. Проводяться опитування здобувачів, щодо задоволеності якістю викладання дисципліни та методами навчання. Студенти (не зважаючи на їх невелику кількість) залучені до конкурсів наукових робіт, студентських наукових конференцій, олімпіад. 4. В Університеті створено середовище для поєднання навчання, викладання, наукових досліджень та інтернаціоналізації діяльності як для здобувачів, так і науково-педагогічного персоналу.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Як зауваження, можемо відзначити, що форми та методи навчання частково забезпечують інтерактивне навчання за ОП. Цифрові інструменти, програми обробки соціологічної інформації застосовуються обмежено, а, отже не повною мірою забезпечують ПРН та компетентностей для ОП «Соціологія». НПП недостатньо оновлюють зміст освіти, програмне забезпечення та літературу за ОК. Фрагментарний характер носять практики впровадження наукових досліджень викладачів в структуру ОК. ЕГ рекомендує: 1. Оновити силабуси стосовно програмного забезпечення ОК та списку літературних джерел. 2. Активізувати використання інноваційних методів та сучасних методів обробки інформації, що вже реалізується відповідно до підтверджуючих документів по закупівлі ліцензованого SPSS.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Враховуючи сильні сторони та релятивний характер слабких сторін ОП «Соціологія» за критерієм 4, вважаємо, що рівень відповідності даному критерію – «В», форми та методи організації навчання і викладання в цілому відповідають вимогам. Здобувачі ознайомлені з цілями, змістом ОК, а також форми контролю та критерії оцінювання навчальних досягнень. В Університеті реалізується поєднання навчання і дослідження, зокрема залученням здобувачів до публікацій, проходження різних видів практики. Розвивається взаємодія та співпраця викладачів, стейкхолдерів та здобувачів представленої ОП. Сформовано нормативну, документальну базу щодо інтернаціоналізації діяльності ЗВО.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

ЕГ підтвердила, що в ЗВО діє сформована нормативна система оцінювання, а саме: «Положенням про організацію освітнього процесу в ХДУ» (<http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/?id=d7a85a9a-a11a-499b-8da9-2971d2edbf04>), «Порядок оцінювання здобувачів вищої освіти» (<http://www.kspu.edu/About/Faculty/IUkrForeignPhilology/ChairTranslation/Principles.aspx>), Положення ХДУ про силабус ОК ОП Соціологія (2016, 2020 років). В силабусах прописані форми контрольних заходів: поточний контроль, семестровий (підсумковий) контроль, оцінювання вибіркового виду навчальної діяльності, виконання та захист курсової роботи (проєкту), виконання та захисту звіту з практики, атестацію здобувачів вищої освіти. Однак, не у всіх силабусах прописано чітко і зрозуміло система накопичення балів за ОК, види робіт для їх отримання, форми та критерії оцінювання, що може бути пов'язано з відсутністю уніфікованої системи наповнення силабусів. Конкретні умови оцінювання всіх форм контролю з ОК, практики, курсової роботи (проєкту) визначаються викладачем, схвалюються кафедрою та мають відбиватися в силабусі ОК, програмі практики тощо. Форми контролю та критерії оцінювання обираються НПП залежно від особливостей та обсягу дисциплін. Під час фокус груп з НПП ЕГ встановлено, що навчальний план і робочі програми розроблено з урахуванням тижневого навантаження здобувачів, що дозволяє їм що дозволяє їм вчасно виконувати всі передбачені види завдань. Додатковими методами

контролю є складання бібліографії по одній з тем курсу, підготовка презентації за заданою темою, підготовка письмових повідомлень за будь-якою темою семінарського заняття (не більше двох видів робіт за семестр). Також бонусні бали можуть бути отримані за підтверджену документом інформальну/неформальну освіту за темою чи напрямом освітньої компоненти, за підготовку доповіді на науковий семінар чи конференцію та тез до публікації, за участь здобувача у Всеукраїнських олімпіадах, Конкурсах наукових робіт за спеціальністю. Контроль та оцінювання здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності та системності, всебічності та професійної спрямованості контролю (підтверджено результатами фокус груп зі здобувачами). Підсумкова оцінка визначається як накопичувальна сума балів, отриманих у результаті поточного оцінювання та під час складання екзамену. Загальна оцінка складається: 60 балів – поточне оцінювання (результати виконання всіх обов'язкових видів робіт); 40 балів – результати ПК. Максимальна кількість – 100 балів (підтверджено фокус групами зі здобувачами). При спілкуванні зі здобувачами та НПП підтверджено, що ознайомлення здобувачів з уніфікованою системою оцінювання навчальних досягнень студентів відбувається на початку їхнього навчання. Тоді ж викладачі повідомляють про заплановані контрольні заходи у процесі вивчення навчальної дисципліни.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Відповідно до вимог Стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня спеціальності 054 Соціологія атестація випускників за оновленою ОП 2021 р. представлена в Програмі атестації на здобуття ступеня освіти «бакалавр». В ній представлено перелік запитань з модулів «Історія та теорія соціології», «Методологія та методи соціологічних досліджень», «Захист кваліфікаційної роботи (проєкту), рекомендованої літератури. Програма атестації затверджується в установленому порядку, є у вільному доступі за посиланнями: <https://www.kspu.edu/About/Faculty/IPHS/ChairSocialWork/attestation.aspx> та <https://inlnk.ru/lojQ6>. Тематика бакалаврських робіт для здобувачів вищої освіти спеціальності 054 Соціологія, що була представлена ЕГ, в цілому відбиває фокус представленої ОП. Фокус групи підтвердили ЕГ, що вимоги стандарту щодо академічного плагіату, фабрикації та фальсифікації реалізуються. У разі виявлення плагіату у кваліфікаційній роботі здобувачів ця робота не допускається до захисту, а здобувач вважається таким, що не виконав вимоги до підготовки кваліфікаційної роботи бакалавра.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процедура проведення контрольних заходів регулюється Положенням про організацію освітнього процесу в ХДУ, Порядком оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Херсонському державному університеті <https://cutt.ly/MRP9GP8>, Тимчасовому порядку організації і проведення атестації здобувачів вищої освіти ХДУ із використанням дистанційних технологій, Порядком оскарження процедури проведення та результатів оцінювання контрольних заходів у ХДУ <https://inlnk.ru/JjnXR>. Результати фокус груп зі здобувачами підтвердили обізнаність з можливостями та процедурою оскарження результатів та процедурою повторно проходження контрольних заходів, але на практиці її не реалізовували. Оцінювання навчальної діяльності здобувачів в умовах дистанційної освіти відбувається за допомогою ресурсу KSU Online. Викладачі на фокус-групі розповіли про процедуру контрольного оцінювання дистанційно (форма тестування через google forms). На зустрічі зі студентами інформація була підтверджена, що для отримання заліку вони виконують певні завдання протягом семестру, а екзамени складають письмово. Студенти зазначили, що викладачі під час екзаменів є об'єктивними та неупередженими. Повторне складання екзаменів (заліків) допускається не більше двох разів з кожної ОК: один раз викладачу, який здійснював семестровий контроль; другий раз – комісії, яка створюється розпорядженням декана факультету, при чому рішення комісії є остаточним. У звіті самоаналізу представлені приклади ліквідації академзаборгованості відповідно до Плану-регламенту роботи ХДУ та розкладу заліково-екзаменаційної сесії. Інформація про форми контрольних заходів і критерії оцінювання здобувачам надається та уточнюється кілька разів: 1) на початку вивчення кожної дисципліни викладачем; 2) в силабусах ОК. Фокус групи зі здобувачами підтвердили ЕГ, що під час навчання відбуваються постійні зустрічі та консультування гаранта ОП щодо чіткості та зрозумілості критеріїв оцінювання навчальних досягнень, а також надання інформації про форми контрольних заходів в представленій ОП. Результати анкетування здобувачів підтвердило задоволеність системою і критеріями оцінювання за представленою ОП ([https://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/Результати%20опитування%20щодо%20системи%20оцінювання%20І%20\(бакалаврський\)%20РВО.pdf?id=a46b0325-ebdc-44fb-83fo-5386a17eb704](https://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/Результати%20опитування%20щодо%20системи%20оцінювання%20І%20(бакалаврський)%20РВО.pdf?id=a46b0325-ebdc-44fb-83fo-5386a17eb704)).

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Як відзначив на фокус групах ректор університету Співаковський О.В, що важливою частиною корпоративної культури Університету є питання дотримання принципів академічної доброчесності. Стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності визначено в чітких і зрозумілих вимогах як для здобувачів, так і для НПП. Основні положення представлено в 13 нормативних документах, які оприлюднено на офіційному сайті університету <https://www.kspu.edu/Information/Academicintegrity.aspx>. Основними з них є: 1) Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності; 2) Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату; 3) Про використання в роботі Рекомендацій щодо запобігання академічному плагіату та виявлення його в наукових роботах; 4) Кодекс академічної доброчесності здобувача вищої освіти ХДУ; 5) Кодекс академічної доброчесності науково-педагогічного працівника ХДУ; 6) Порядок виявлення та запобігання академічного плагіату в науково-дослідній та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти; 7) Положення про комісію з питань академічної доброчесності ХДУ; 8) Про затвердження складу комісії з питань академічної доброчесності ХДУ; 9) Збірник нормативних документів «Академічна доброчесність у навчанні, викладанні й науковій (творчій) діяльності в ХДУ»; 10) Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ХДУ. ЕГ підтверджено, що як здобувачі, так і НПП Університету ознайомлені з процедурами дотримання академічної доброчесності, зокрема з метою протидії порушенням академічної доброчесності в ХДУ використовується низка заходів: 1) ознайомлення здобувачів вищої освіти та НПП із документами щодо політики, стандартів та процедури дотримання АД; 2) створення комісії з питань академічної доброчесності; 3) підписання Кодексів академічної доброчесності НПП та здобувачами; 4) розроблення Порядку виявлення та запобігання академічному плагіату в науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти в ХДУ; 5) посилення вимог щодо видань НПП, яким рекомендовано надавати гриф вченої ради університету; 6) посилення відповідальності рецензентами та експертами наукових та науково-методичних праць за дотримання принципів академічної доброчесності в експертаних і рецензованих роботах тощо. Усі учасники ОП можуть на безоплатній основі перевірити всі наукові публікації. Перевірка на текстові збіги здійснюється за допомогою UNICHECK. ЕГ підтверджено, що у ХДУ започатковано проведення тижня Академічної доброчесності (<http://www.kspu.edu/Information/Academicintegrity.aspx>, в НП ОП Соціологія введено ОК «Академічна доброчесність». Всі учасники освітнього процесу за ОП знають принципи академічної доброчесності, процедури притягнення до відповідальності за їх порушення (підтверджено на фокус групі зі здобувачами, викладачами, керівництвом ХДУ). Фактів порушення академічної доброчесності на програмі не виявлено.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Сильні сторони на думку ЕГ: 1. Сформованість механізмів проведення контрольних заходів, процедур запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, а також порядок оскарження результатів контрольних заходів та їх повторного проходження. 2. Сформована культура академічної доброчесності у ЗВО, зокрема підписання декларації про дотримання академічної доброчесності, функціонування тижня «Академічної доброчесності» та окремого ОК «Академічна доброчесність» в представлений ОП. 3. Безоплатність первинної перевірки робіт на плагіат в бібліотеці університету за допомогою спеціального ПЗ (Unicheck).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

ЕГ пропонує введення автоматичної перевірки тестових завдань для підвищення рівня об'єктивності оцінювання (наприклад, уникнення механічних помилок); розміщення певних видів самостійної роботи здобувачів, зокрема і захищених кваліфікаційних робіт, на сайті факультету (KSI online).

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Враховуючи сильні сторони та релятивний характер слабкої сторони ОП «Соціологія» за критерієм 5, вважаємо, що рівень відповідності даному критерію – «В», застосування в освітньому процесі різних видів контролю, що дозволяє перевірити досягнення ПРН у здобувачів; практики поширення академічної доброчесності, які є частиною корпоративної культури ЗВО, що реалізується через сформовану систему реалізації (широку нормативну базу, підписання декларації, тижні доброчесності, окремого ОК по доброчесності); наявність і використання системи електронного навчання.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Відповідно до відомостей самоаналізу (Таб. 2), результатів фокус груп дозволяє ЕГ відзначити, що професійна та академічна кваліфікація НПП, які забезпечують за ОП «Соціологія», в цілому забезпечують досягнення цілей та програмних результатів навчання. Група забезпечення ОП представлена 7 докторами наук, серед яких 1 доктор соціологічних наук та 7 кандидатами наук, серед яких 2 кандидати соціологічних наук. На фокус групах підтверджено деканесою факультету Шапошніковою І.В., що одна кандидатка соціологічних наук перебуває в декретній відпустці. ЕГ підтверджує, що НПП працюють над підвищенням своєї кваліфікації, проте інформація про проходження закордонних стажувань відсутня у відомостях самоаналізу, крім деканеси факультету психології, історії та соціології Шапошнікової І.В., яка долучилася до робочого візиту делегації ХДУ до Самаркандського державного медичного інституту (Республіка Узбекистан), у межах якого провела гостьовий курс лекцій із соціології для здобувачів цього університету (<https://www.kspu.edu/About/Faculty/IPHS.aspx>). Зміст показників науково-дослідницької діяльності НПП представлений у Табл. 2 свідчить про високий професійний рівень НПП, проте часткову відповідність НПП тим ОК, які вони забезпечують (дипломів про освіту, наукових ступенів, стажувань); часткову відповідність публікацій НПП до навчальних дисциплін, що ними викладаються (зокрема дисципліни професійного спрямування). Проте варто відзначити здобутки НПП, зокрема підготовка учасників і призерів конкурсу наукових робіт, участь в організаційному комітеті галузевої конкурсної комісії II туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт із галузі «Гендерні дослідження». Варто також відмітити підручники: Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Історія соціології» Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір, № 77160, 27.02.2018. Social environment of higher education establishment as a system-forming factor of professional socialisation, монографія, Development trends of scholarly knowledge in philosophy, sociology and political sciences: collective monograph / O. A. Dolzhenkov, L. M. Dunayeva, N. P. Hedikova, L. M. Khyzhniak, etc. Та наукові проекти «Сучасні технології формування професійної активності в умовах трансформації сучасного українського суспільства» (керівник – І.В.Шапошнікова) з. Вищий навчальний заклад як середовище первинної соціалізації. Свідоцтво про реєстрацію авторського права, що в цілому дозволяє досягти визначених програмою цілей та програмних результатів навчання.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

У ЗВО вирішення кадрових питань ґрунтується на законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», наказі МОН України від 05.10.2015 № 1005 «Про затвердження Рекомендації щодо проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних НПП та укладання з ними трудових договорів» (<https://www.kspu.edu/About/AcademicCouncil/Ogoloshennja.aspx?lang=uk>), де прописані процедури прийому на роботу, заміщення вакантних посад, оцінювання рівня професіоналізму претендента на посаду НПП. При призначенні на посаду береться до уваги рівень кваліфікації претендента, підготовка відкритої лекції. Далі відбувається обговорення кандидатур на засіданні кафедри, таємне голосуванням про рекомендацію/не рекомендацію. Результати фокус груп з НПП підтвердили, залученість їх до проходження конкурсних справ, що забезпечує об'єктивність, прозорість процесу. В університеті сформований онлайн система рейтингу викладачів, результати якого враховуються при конкурсі на заміщення вакантних посад (<http://publication.kspu.edu/rating/persons/>), оцінка діяльності викладачів здобувачами через опитування, рівень трудової дисципліни – це також складові під час конкурсного добору. Фокус групи із НПП підтвердили ЕГ, що вони ознайомлені з процедурами конкурсного добору, вважаючи їх прозорими та об'єктивними. Загалом, реалізацію ОП забезпечують НПП з найвищими науковими ступенями та вченими званнями. Деканесою відзначено, що досить складно залучити молодь та викладачів-соціологів з інших університетів до забезпечення процесу підготовки за ОП «Соціологія», але в перспективі це питання буде вирішуватися.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Результатами фокус групи з НПП та роботодавцями ЕГ підтверджено співпрацю кафедри, як із ЗВО України (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Маріупольський державний університет та ін.), так і з соціальними службами, установами, організаціями різного рівня (ХГО Комітет виборців України, Департаментом цивільного захисту та оборони, Обласним та міським центром соціальних служб для дітей, сім'ї та молоді, Департаментом соціального захисту, департаментом охорони здоров'я Херсонської міської ради, Управлінням державної пенітенціарної служби України в Херсонській області, Департаментом з питань внутрішньої та інформаційної політики Херсонської ОДА, Херсонським обласним центром комплексної реабілітації дітей з інвалідністю та інше). Зокрема ряд договорів і меморандумів про співпрацю представлено на сторінці кафедри https://www.kspu.edu/About/Faculty/IPHS/ChairSocialWork/054_sociologiya.aspx. ЕГ з'ясовано, що здобувачі можуть проходити різні види практики, проводити дослідження, працевлаштуватись на представленій базі роботодавців. Стейхолдери також залучені до різних форм активностей кафедри, зокрема до участі у наукових конференціях, семінарах, до реалізації дослідницьких проектів, є рецензентами та головами комісій по атестації здобувачів вищої освіти представленої ОП. Фокус групи з роботодавцями відзначали важливість і необхідність даної спеціальності для цього регіону України.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

У ході фокус-груп з НПП та здобувачами ЕГ отримала підтвердження інформації щодо залучення для проведення гостьового курсу доктора соціології Хижняка О.В. - начальника Управління міжнародних відносин Харківського національного університету ім.В.Н.Каразіна, залучення до лекційних занять начальника головного управління статистики в Херсонській області; голови правління Херсонської обласної організації Комітету виборців, керівник ХГО «Асоціація 21 століття», керівника ГО «Ініціатива за права інвалідів», заступник директора Обласного ЦСССДМ та ін. Ознайомлення з документами та на фокус групах встановлено співпрацю роботодавців та практиків в галузі, зокрема залученість їх до оновлення ОП та залучення здобувачів до практичної діяльності в соціальних акціях, які реалізуються в регіоні. Важливо відзначити, що ряд НПП також залучені до практичної діяльності, зокрема до проєктної діяльності («Стратегії трансформації та попередження конфліктів у прикордонних регіонах; Deloitte USAID «Реформа ВЛЛ- послуг у дії»; «Зменшення стигми та дискримінації, пов'язаної з ВЛЛ, до представників груп найвищого ризику в медичних закладах України»; Адвокація забезпечення ефективної паліативної допомоги в межах територіальної громади міста Херсона»).

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Професійному розвитку викладачів ОП сприяє комплекс процедур його стимулювання й заохочення. До таких процедур передусім належить рейтингування та стимулювання. Ці процедури функціонують на основі «Положення про систему рейтингового оцінювання діяльності НПП, кафедр і факультетів» і «Положення про критерії преміювання НПП університету». До таких процедур передусім належить система рейтингового оцінювання діяльності НПП (<https://afly.co/pz94>), 5 топ кафедр університету, преміювання за призові місця у конкурсах студентських робіт, преміювання за публікаційну активність, за захист дисертаційних робіт та здобуття вченого звання. Крім того, є іміджеві стимули в університеті, «Золота медаль Херсонського державного університету», «Срібна медаль Херсонського державного університету» (<https://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/10.%20Положення%20про%20почесні%20відзнаки%20ЗОЛОТА%20і%20СРІБНА%20МЕДАЛЬ%20ХДУ.pdf?id=9c3d2668-c255-4635-a038-6fe4352d7b0c>), почесні звання в університетів. НПП відзначали також, що в Університеті налагоджена система інформування про можливість підвищення кваліфікації (конкурси та програми академічної мобільності, стажування і підвищення кваліфікації НПП та ін). Ця інформація висвітлюється на сайті ЗВО (<https://www.kspu.edu/NewScienceActivity/StaffTraningSystem.aspx>), а також робиться розсилка на корпоративні пошти.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

ЕГ відзначає дію у ЗВО розгорнутої системи як матеріального, так і нематеріального стимулювання розвитку викладацької майстерності та заохочення НПП. Сформовано нормативну систему ХДУ щодо розвитку викладацької майстерності, підтримки й заохочення до періодичного підвищення кваліфікації («Положення про підвищення кваліфікації науково педагогічних і педагогічних працівників ХДУ» (<https://afly.co/pzc4>), преміювання за різні види робіт та діяльності («Положення про критерії преміювання науково-педагогічних працівників університету» (<https://afly.co/rgq4>)). В університеті діє Школа професійної майстерності, безплатні курси з вивчення іноземних мов, співпраця зі службою зайнятості дозволяє пройти перепідготовку і отримати сертифікати. На фокус-групах з НПП ЕГ підтверджено цю інформацію. Так, серед НПП, що викладають на ОП, Костючков С.К., Швець Т.М., С. К., Черкашина Т.О. мають Грамоти Херсонського державного університету за високий рівень професійної майстерності, сумлінну працю та з нагоди 95-ої річниці заснування ХДУ; Почесні Грамоти Херсонського державного університету за високі показники в науковій роботі та з нагоди Дня науки, Шапошнікова І.І. має відомчі відзнаки Міністерства науки і освіти України: "Відмінник освіти України"; Нагрудний знак "А.С.Макаренко"; Нагрудний знак "Софія Русова". Відзначена листом, Державні нагороди: Грамота Верховної ради України Комітету з питань освіти і науки; Почесною грамотою Кабінету міністрів України та інші. В умовах онлайн навчання в університеті було проведено низку тренінгів, присвячених покращенню навчання в умовах дистанційного режиму. На зустрічі з адміністративним персоналом, здобувачами було підтверджено факти проведення опитування здобувачів щодо оцінювання викладачів, що в цілому також сприяє вдосконаленню викладацької майстерності.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Сильні сторони на думку ЕГ: 1. Система стимулювання (морального та матеріального) розвитку викладацької та професійної майстерності через систему рейтингування науково-педагогічних і наукових працівників. 2. Сформована система внутрішньоуніверситетського підвищення кваліфікації НПП, зокрема функціонування Школа

професійної майстерності, що забезпечують формування фахових, інформаційних, дослідницьких компетентностей.
3. Участь роботодавців у розробці та удосконаленні ОП, а також залучення здобувачів до різного роду соціальних активностей (тренінгів, досліджень).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Рекомендації ЕГ: 1. Варто залучати практиків-соціологів до забезпечення ОК з методів аналізу і обробки соціологічних даних. 2. Активувати викладацький склад до проходження закордонних стажувань, публікаційної активності в межах забезпечуваних ними ОК.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Враховуючи сильні сторони та релятивний характер слабкої сторони ОП «Соціологія» за критерієм 6, вважаємо, що рівень відповідності даному критерію – «В», підтверджено відповідність академічної та/або професійної кваліфікації викладачів; об'єктивність конкурсного добору викладачів; поширеність практик залучення гостей лекторів, сформованість системи морального та матеріального стимулювання НПП; функціонування Школи професійного розвитку; рейтингування професійної діяльності НПП.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

ЗВО має значну матеріально-технічну базу, яка є основою для реалізації освітніх та інших запитів здобувачів освіти. Так, під час акредитаційної експертизи для ЕГ в режимі реального часу було продемонстровано аудиторії на поверсі факультету, який здійснює підготовку здобувачів за ОП: дві з них спеціально облаштовані для змішаної форми навчання у відповідь на сучасні виклики (містять ноутбуки й екрани), інші аудиторії обладнані проекторами. Також на факультеті є комп'ютерний клас і діє науково-дослідна соціологічна лабораторія, у приміщенні якої також є декілька комп'ютерів. У бібліотеці ЗВО акумульовано значні ресурси для підготовки здобувачів освіти, у т.ч. й за ОП. Загальний фонд бібліотеки становить 474 846 документів і вона розрахована на 400 робочих місць. У бібліотеці зроблено сучасний ремонт й облаштовано декілька залів з різним функціональним призначенням (конференц-зал для проведення різних заходів, залу-трансформер, коворкінг-центр на 42 місця тощо – <http://surl.li/bgemr>). Ремонт ще одного читального залу триває. Орім того, у ХДУ є великий актовий зал, музей університету (<http://museum.kspu.edu>), власні котельні, пункти харчування тощо. Також ЗВО має суттєву матеріальну базу для підтримки здорового способу життя здобувачів освіти та інших учасників освітнього процесу. Так, у ХДУ є новий басейн (<http://surl.li/bgeob>), яким студенти можуть користуватися безкоштовно, сучасний спортивний майданчик, спортивний зал, гімнастичний та тренажерний зали, ботанічний сад (<http://surl.li/bgeon>). Умови проживання у студентському гуртожитку є комфортними. Що стосується цільового матеріально-технічного забезпечення ОП, то на момент акредитаційної експертизи не було придбано програмне забезпечення «SPSS», зауваження щодо відсутності якого було висловлено при попередній акредитації. Аналогова безкоштовна програма «PSPP» на ОП також не використовується. Разом з тим ЗВО у якості додаткових доказів надав наказ від 31 грудня 2021 р. і витяг з додатку закупівель, якими передбачено придбання програмного забезпечення «SPSS» у 2022 р. Гарант ОП під час онлайн-зустрічей зазначала, що для формування у здобувачів освіти практичних навичок з обробки й аналізу соціологічних даних використовуються безоплатні пробні версії інших програм, а також вони можуть освоїти навички роботи у програмі «ОСА» під час проходження практики у Херсонській обласній громадській організації Комітету виборців України, яка є роботодавцем ОП. Керівник ХОГО КВУ під час онлайн-зустрічі зазначив, що соціологічну практику в його організації проходило двоє студентів (ЗВО співпрацює з цим роботодавцем з 2021 р.). Навчально-методичне забезпечення ОК, розміщене на платформі для дистанційного навчання «KSU-Online», не повною мірою відповідає забезпеченню, передбаченому «Положенням про НМКД ХДУ» (<http://surl.li/bgktr>). В окремих дисциплін відсутні методичні рекомендації до проведення семінарських, практичних занять, дидактичне забезпечення самостійної роботи тощо.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької

та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

ЗВО забезпечує безоплатний доступ здобувачів освіти та інших учасників освітнього процесу до різноманітної інфраструктури та інформаційних ресурсів. У бібліотеці ХДУ є можливість безоплатно користуватися наукометричними базами «Scopus» та «Web of Science». Також передплачено доступ до бази даних «EBSCOhost», а в 1-му семестрі 2021–2022 н.р. надавався тестовий безкоштовний доступ до ресурсів видавництва «Bentham Science». Окрім того, на сайті бібліотеки містяться посилання на численні бази даних (<http://surl.li/bgfdm>) та електронні ресурси (<http://surl.li/bgfdq>). Електронний каталог ХДУ (<http://elibrary.kspu.edu>) містить 116 167 записів, а інституційний репозитарій (<http://ekhsuir.kspu.edu>) – 14 307 документів. З позитивної сторони слід відзначити, що в репозитарії університету розміщено численні наукові публікації НПП, що викладають на ОПП «Соціологія». Здобувачі освіти під час фокус-групи зазначили, що користуються різноманітними можливостями бібліотеки, особливо корисно це під час дистанційного навчання. Широкий перелік послуг бібліотека надає дистанційно (<http://surl.li/bgfeh>). Для викладачів на сайті бібліотеки є такі корисні вкладки, як «Створення профілів науковців» (<http://surl.li/bgfgge>), «Рейтинг НПП університету» (<http://surl.li/bgfgji>), «Національні стандарти. Міжнародні стилі цитування» (<http://surl.li/bgfgqj>), «Редакторам наукових фахових видань ХДУ» (<http://surl.li/bgfggv>) тощо. З позитивного боку також слід відзначити, що всі навчальні корпуси ХДУ забезпечують безоплатний доступ до мережі Інтернет через Wi-Fi, доступ до Wi-Fi також є в університетських гуртожитках. Окрім того, на парковій території біля університету є точки з безоплатним доступом до Wi-Fi. Паркова територія чудово облаштована для комфортного перебування і поділена на «тематичні» зони відповідно до специфіки діяльності наявних у ХДУ факультетів. У парку також облаштоване «дерево» на сонячних батареях для підзарядки електронних гаджетів.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

У ХДУ реалізується комплексний підхід до створення освітнього середовища, безпечного для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти й інших учасників освітнього процесу. Зокрема, під час огляду матеріально-технічної бази в режимі реального часу було продемонстровано, що навчальні корпуси і гуртожитки обладнані сучасними системами пожежогасіння, на поверхнях розміщені інформаційні стенди з питань пожежної безпеки. На поверхнях гуртожитку встановлені протипожежні двері. В умовах пандемії COVID-19 реалізуються відповідні заходи безпеки: на входах у корпуси та гуртожитки біля пунктів чергових встановлено захисні екрани, прикріплено санітайзери, на підлозі нанесена розмітка. У холі гуртожитку продемонстровано наявність рециркулятора для знезараження повітря, який при потребі може переноситись в інші приміщення. На території гуртожитку встановлені камери відеоспостереження, вхід здійснюється за допомогою магнітного ключа для забезпечення потрапляння сторонніх осіб в приміщення. У ХДУ є своя амбулаторія, де працює сімейний лікар, є маніпуляційний, фізіотерапевтичний та стоматологічний кабінети (<http://surl.li/bgfol>). Відокремленим підрозділом університету є спортивно-оздоровчий табір «Буревісник», розташований на березі Чорного моря (<http://surl.li/bgfou>). Відпочинок у таборі може частково фінансувати профком. Під час фокус-групи здобувачі освіти зазначали, що університет у різний спосіб задовольняє їхні потреби та інтереси й надає схвальні відгуки такій різносторонній підтримці. У разі наявності неврахованих потреб чи інтересів вони можуть повідомити про це безпосередньо гаранту ОП або викладачам, вказати про це у формах при проведенні опитувань або лобіювати свої інтереси через органи студентського самоврядування. Подати інформацію щодо різних питань життєдіяльності, у т.ч. анонімно, можна через скриньки довіри, які розміщені у корпусах, або через електронну скриньку довіри. У цьому навчальному році ЗВО вдосконалив підхід до отримання інформації щодо якості освітнього середовища, запровадивши відповідне опитування. Узагальнені дані опитування здобувачів показують, що студенти-бакалаври денної форми навчання в цілому оцінюють якість освітнього середовища на 4,06 бали з 5. Звіт містить оцінку різних сторін освітнього середовища і низку пропозицій, наданих студентами для його покращення (<http://surl.li/bgfuw>). Прикладами турботи про потреби та інтереси здобувачів освіти є облаштування спеціальної зали в бібліотеці з вільним доступом до літератури, у якій забезпечені максимально комфортні умови для перебування студентів, а також створення зон різного призначення на поверхнях гуртожитку (зона відпочинку, зона самопідготовки, тренажерний зал, зона для занять художньою творчістю – <http://surl.li/bgfvn>). Студенти спеціальності, які мають досвід проживання в гуртожитку, надали схвальні відгуки такому підходу до його облаштування і вказали, що це допомагає їм у навчанні.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

ХДУ забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів освіти, що навчаються за ОПП, на належному рівні. Так, для освітньої підтримки студентів під час дистанційного навчання впроваджено сервіс «KSU-Online» – платформу на базі «Moodle», адаптовану під ЗВО (<http://ksuonline.kspu.edu>). Як зазначив на фокус-групі керівник відділу забезпечення академ.-інформ.-комунікаційної інфраструктури Лемещук О.І., власною розробкою університету для інформаційної підтримки учасників освітнього процесу є сервіс «KSU24», який представлений у вигляді мобільного додатку і у вебверсії. У продукт інтегровано широкий перелік сервісів університету (<https://ksu24.kspu.edu/resources>) – телефонний довідник, електронні документи студента, розклад, інформацію про академзаборгованість, можливість замовлення довідок тощо. Для проведення опитувань розроблено сервіс «KSU-Feedback» (<http://feedback.ksu.ks.ua>). ХДУ має ліцензію «Microsoft Office 365», на основі якої функціонують корпоративні пошти всіх викладачів та студентів, а також ліцензію «Google Services for Education». Для спілкування зі здобувачами освіти використовується електронна пошта, різноманітні месенджери (Viber, WhatsApp та ін.). Діє телеграм-канал ЗВО для оперативного інформування. Для проведення занять у

дистанційному форматі використовують «Zoom», сервіси «Google» тощо. Організаційну, інформаційну та консультативну підтримку надає деканат й інші відділи в межах своїх повноважень. Викладачі надають освітню та консультаційну підтримку в межах ОК та при підготовці наукових робіт. Схвальні відгуки здобувачі ВО надали і соціально-психологічній службі університету (<http://surl.li/bgfgqg>), яка забезпечує підтримку з різних питань життєдіяльності студентів. Соціальну підтримку також надає профспілкова організація студентів (<http://surl.li/bgghu>). На сайті ЗВО міститься вкладка «Путівник студента» (<http://surl.li/bgghz>). Актуальну інформацію щодо міжнародних проєктів і програм обміну можна знайти на сторінці відділу міжнародних ініціатив та проєктної діяльності (<http://surl.li/bggic>), інформацію щодо наявних вакансій для випускників надає сектор сприяння працевлаштуванню студентів і випускників (<http://surl.li/bggii>). На сторінці факультету психології, історії та соціології (<http://surl.li/bggir>) серед іншого розміщено розклад навчальних занять та рейтинг успішності студентів, на сторінці випускової кафедри – інформацію про ОПП, навчальні плани, силабуси й робочі програми освітніх компонент та ін. (<http://surl.li/bggjk>). Різномісцьну інформаційну підтримку надає сайт бібліотеки ХДУ. Окрім сервісів, про які згадувалося вище, на сайті бібліотеки міститься інформація про актуальний український правопис (<http://surl.li/bgglb>), вимоги до підготовки й оформлення наукових робіт задля уникнення плагіату (<http://surl.li/bggll>), наведено перелік корисних посилань для студентів (<http://surl.li/bgglp>).

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Хоча на ОПП «Соціологія» не навчаються здобувачі з особливими освітніми потребами, ЗВО докладає помітних зусиль для створення інклюзивного середовища. Як зазначив ректор ХДУ Співаковський О.В., один з навчальних корпусів є повністю інклюзивним. Під час огляду матеріально-технічної бази було продемонстровано, що пандусами облаштовано не тільки входи у навчальні корпуси, але й у гуртожиток. У корпусі, де навчаються здобувачі ОПП «Соціологія», будується зовнішній ліфт для осіб з інвалідністю – на його спорудження виділено 1 млн 300 тис. грн з бюджету Херсонської міської ради. У навчальних корпусах наявні санвузли для осіб з особливими потребами. З позитивної сторони слід відзначити, що у гуртожитку ліфт також пристосований для осіб з інвалідністю – він великий і має поручень. Детальний опис усіх будівель університету у контексті виконання умов доступності для осіб з особливими освітніми потребами наведено у відповідному розділі сайту (<https://www.kspu.edu/Information/EduAccessibility.aspx>). З позитивної сторони також слід відзначити, що басейн ЗВО повністю інклюзивний. Під час огляду матеріально-технічної бази було показано, що басейн має санвузол, роздягальні та спуск, які облаштовані для людей з інвалідністю. Соціально-психологічна служба ЗВО має сектор соціальної інклюзії. Як зазначила на онлайн-зустрічі представниця цієї служби Доманчук Д.С., одне з завдань сектору – розповсюдження інформаційних матеріалів серед здобувачів освіти з метою розвитку освітнього середовища, дружнього до осіб з особливими потребами. Сайт ХДУ містить версію для людей з порушеннями зору. На сторінці бібліотеки наведено посилання на електронні ресурси для користувачів з вадами зору (<http://surl.li/bgiaq>). У гуртожитку є сімейна кімната для дітей для здобувачів з дітьми.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

У ХДУ політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо) регламентуються такими внутрішніми нормативними документами, як «Положення про врегулювання конфліктних ситуацій у ХДУ» (наказ від 29.05.2020 р. № 477-Д – <http://surl.li/bgiim>) та «Порядок реагування на випадки булінгу (цькування), сексуальних домагань та дискримінації у ХДУ» (наказ від 29.05.2020 № 480-Д – <http://surl.li/bgijo>). У другому документі зокрема прописана процедура вирішення окреслених ситуацій (розділи II–III). Вказано, що учасники освітнього процесу можуть повідомити ректора університету про випадок, пов'язаний з сексуальними домаганнями, булінгом та дискримінацією, стороною якого вони стали. Здобувач вищої освіти або співробітник університету має можливість надати звернення з метою вирішення ситуації анонімно до «скриньки довіри» або на ім'я ректора, в тому числі із застосуванням засобів електронної комунікації. Ректор у разі отримання заяви або повідомлення про випадки конфліктних ситуацій створює тимчасову комісію з розгляду випадку не пізніше, ніж упродовж трьох робочих днів. Прописано склад комісії, права та обов'язки її членів. Протидія корупції у ЗВО регламентується такими документами, як «Антикорупційна програма ХДУ» (<http://surl.li/bgilo>), «Методичні рекомендації із запобігання корупції у ХДУ» (<http://surl.li/bgilv>) та «Положення про уповноваженого з антикорупційної діяльності в ХДУ» (<http://surl.li/bgilz>). На сайті ЗВО широко представлена інформація, куди учасники освітнього процесу можуть звертатися у випадку виникнення ситуацій, пов'язаних з корупцією (<https://www.kspu.edu/Anticorruption.aspx>). Як зазначається у відомостях СО і було підтверджено на фокус-групі зі здобувачами ВО, конфліктних ситуацій, пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та корупцією, серед учасників освітнього процесу на ОПП «Соціологія» не було. Здобувачі ВО продемонстрували обізнаність з наявністю політики і процедур вирішення конфліктних ситуацій у ЗВО і вказали, куди вони звернулися б у випадку виникнення таких ситуацій.

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Сильні сторони на думку ЕГ: 1. ХДУ комплексно підходить до виявлення і задоволення різноманітних потреб та інтересів здобувачів освіти, що було підтверджено під час фокус-груп. Серед позитивних практик – можливість безкоштовного користування басейном для студентів, наявність точок Wi-Fi не тільки у навчальних корпусах і гуртожитках, але і в парковій зоні біля університету. На поверхах гуртожитку облаштовані різні зони (зона відпочинку, зона самопідготовки, тренажерний зал, зона для занять художньою творчістю тощо), що допомагає студентам у навчанні і життєдіяльності. У бібліотеці створено декілька сучасних залів з різним функціональним призначенням, широкий перелік послуг бібліотека надає дистанційно та ін. 2. ЗВО докладає помітні зусилля для створення середовища, сприятливого для реалізації права на освіту осіб з особливими потребами. Один з навчальних корпусів є повністю інклюзивним, в іншому будується зовнішній ліфт для осіб з інвалідністю. В університеті є басейн, повністю облаштований для осіб з особливими потребами. Відповідний ліфт є у гуртожитку. Соціально-психологічна служба проводить заходи з метою розвитку освітнього середовища, дружнього до осіб з особливими потребами. Є версія сайту для користувачів з порушеннями зору, наведені посилання на електронні ресурси для таких осіб тощо.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Слабкі сторони та рекомендації 1. Станом на момент акредитаційної експертизи не було придбано і введено в освітній процес програмне забезпечення «SPSS» чи аналогове спеціалізоване програмне забезпечення для обробки соціологічних даних, як це рекомендувалося під час попередньої акредитаційної експертизи. У зв'язку з цим ЕГ рекомендує придбати і використовувати в освітньому процесі спеціалізоване програмне забезпечення для формування у здобувачів освіти практичних навичок роботи соціолога. 2. Навчально-методичне забезпечення освітніх компонент ОПП «Соціологія», розміщене на платформі для дистанційного навчання «KSU-Online», не повною мірою відповідає забезпеченню, передбаченому «Положенням про навчально-методичний комплекс дисципліни кафедри ХДУ». В окремих дисциплінах відсутні методичні рекомендації до проведення семінарських, практичних занять, дидактичне забезпечення самостійної роботи студентів тощо. Зважаючи на це, рекомендується повною мірою відобразити навчально-методичне забезпечення освітніх компонент на платформі для дистанційного навчання.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Зважаючи на сильні сторони та позитивні практики, суттєву матеріально-технічну базу, яка є основою для задоволення освітніх й інших потреб та інтересів здобувачів освіти, а також наявність недоліків у вигляді недосконалого навчально-методичного забезпечення освітніх компонент і відсутності спеціального програмного забезпечення для обробки соціологічних даних ЕГ дійшла висновку про відповідність критерію 7 рівню В.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм у ХДУ регламентуються такими внутрішніми нормативними документами, як «Положення про організацію освітнього процесу в ХДУ» (<http://surl.li/aroot>), «Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти ХДУ» (<http://surl.li/bgktr>), «Положення про освітню програму в ХДУ» (<http://surl.li/bgkue>; зміни – <http://surl.li/bgkwa>), «Положення про гарантії і групу забезпечення освітніх програм ХДУ» (<http://surl.li/bgmbw>), «Порядок опитування здобувачів щодо якості освіти та освітнього процесу у ХДУ» (<http://surl.li/bgmbo>), «Порядок опитування учасників освітнього процесу та стейкхолдерів» (<http://surl.li/bgmca>). У «Положенні про освітню програму в ХДУ» зазначено, що перегляд ОП має відбуватися не рідше одного разу на два навчальних роки, за потреби – частіше. У положенні детально прописано порядок відкриття, розроблення та затвердження освітньої програми (розділ 3), порядок перегляду освітніх програм та процедура їх оновлення (розділ 4), порядок і процедури моніторингу якості освітніх програм (розділ 5). ЕГ мала змогу пересвідчитися, що до перегляду ОПП «Соціологія» залучалися різні сторони – викладачі, здобувачі вищої освіти, роботодавці, випускники. Це зафіксовано в протоколах засідань робочої групи та підтверджено учасниками фокус-груп. ЗВО представлено копії протоколів засідань робочої групи №1 від 12.05.2020 р. (<http://surl.li/bgldn>), №2 від 18.08.2020 р. (<http://surl.li/bgldt>), №3 від 04.02.2021 р. (<http://surl.li/bglec>), №4 від 07.04.2021 р. (<http://surl.li/bglen>), №5 від 26.08.2021 р. (<http://surl.li/bglep>). Відповідно, ОПП «Соціологія» переглядалася у 2020 р. і 2021 р. В освітню програму була внесена низка змін, які стосувалися змістового

наповнення, структури програми тощо (детальніше у підкритеріях 1.2, 8.5, 8.6). Ці зміни були вмотивовані як результатами внутрішнього моніторингу якості освітньої програми, так і результатами акредитаційної експертизи у 2021 р. При перегляді ОПП були враховані пропозиції, які висловлювалися різними стейкхолдерами.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Здобувачі вищої освіти залучені до процесу періодичного перегляду ОПП «Соціологія» через опитування та участь у робочій групі. Процедура збору пропозицій від здобувачів освіти регламентується спеціальним документом – «Порядком опитування здобувачів щодо якості освіти та освітнього процесу у ХДУ» (<http://surl.li/bgmbob>). Здобувачі ОПП «Соціологія» зокрема брали участь в опитуванні щодо якості навчальних дисциплін та викладання (<http://surl.li/bgmccl>) і в опитуванні стосовно критеріїв якості освітніх програм (<http://surl.li/bgmdh>). (Копії анкет завантажені також у якості додаткових доказів). Обидва опитування були проведені у 2020–2021 н.р. За результатами опитування стосовно критеріїв якості освітніх програм, на запитання «Чи достатній зміст (набір дисциплін) ОП для успішної роботи за фахом» 60% опитаних відповіли, що так, 33,3% – частково, 6,7% – ні. 33,3% опитаних вважають, що на їхній ОП порушувалась логіка викладання дисциплін, 13,3% – що частково порушувалась. Серед пропозицій, які висловлювалися для покращення ОП, – більше вивчати іноземну мову, доповнити цикл професійної підготовки «якимись [дисциплінами], які б передували дисципліні "Математично-статистичні методи в соціологічних дослідженнях"» тощо. Неодноразово лунали пропозиції збільшити кількість практики та практичних занять. Також висловлювалось незадоволення малою кількістю аудиторних занять у зв'язку з навчанням в малокомплектних групах. (Звіт з результатами наданий ЕГ у якості додаткових доказів). Результати цього опитування розглядалися на засіданні робочої групи (протокол №3 від 04.02.2021 р.). Результати опитувань також розглядаються на засіданнях випускової кафедри (згідно порядків денних у протоколах №2а від 15.09.2021 р., №10 від 18.05.2021 р.) та засіданнях вченої ради факультету психології, історії та соціології (згідно порядку денного у протоколі №8 від 24.05.2021 р. – додаткові докази в акредитаційній справі). Студентка Недоступ В.В. є членом робочої групи забезпечення ОПП «Соціологія». Участь здобувачів у засіданнях робочої групи показана в усіх протоколах. Здобувачі ВО під час фокус-групи вказали, що вони вносили такі пропозиції щодо покращення освітньої програми, як зміни в переліку вибіркових освітніх компонент і об'єднання дисциплін, які представляють галузеві соціології, в один курс. Також студенти зазначили, що вони можуть з власної ініціативи висловлювати пропозиції гаранту або викладачам щодо змін в ОП чи в змістовому наповненні освітніх компонент або ж лобіювати свої інтереси через органи студентського самоврядування.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

ЗВО продемонстрував, що співпраця з роботодавцями на ОПП «Соціологія» відбувається у різний спосіб: через надання рецензій на ОПП, участь у засіданнях робочої групи з метою обговорення проєктів ОПП під час її перегляду, співпрацю з роботодавцями як з базами практик тощо. На теперішній час у робочу групу забезпечення ОПП «Соціологія» входять такі роботодавці: Бєлий Д.В. – голова Херсонської обласної громадської організації Комітету виборців України, член бюро обласного відділення Соціологічної асоціації України; Рильська В.В. – директорка Департаменту соціального розвитку; Єрашов Є.О. – директор Херсонського обласного центру зайнятості; Литвиненко Г.І. – заступниця начальника організаційного відділу виконавчого апарату Херсонської обласної ради (<http://surl.li/bggjk>). На онлайн-зустрічах з експертною групою були присутні також Руденко Б.С. – заступник директора Херсонської обласної соціальної служби для сім'ї, дітей та молоді; Булка В.Ю. – директор ГО «Всеукраїнська організація осіб з інвалідністю «ВЕЛІД»; Бистрянцева А.М. – керівниця відділу забезпечення якості освіти ХДУ. У 2021 р. відбулися зміни у складі групи забезпечення з метою виправлення зауваження, наданого під час попередньої акредитаційної експертизи, щодо необхідності активнішого залучення роботодавців саме соціологічного фаху до вдосконалення змісту ОП. Наразі представниками роботодавців саме соціологічного фаху є Бєлий Д.В., а також відділ забезпечення якості освіти ХДУ. В останній працевлаштовано одну з випускниць ОПП «Соціологія» 2021 р. Бєлий Д.В. під час онлайн-зустрічі зазначив про активну співпрацю між випусковою кафедрою і Херсонською обласною громадською організацією КВУ, головою якої він є, впродовж останнього року, проходження практики студентами ОПП «Соціологія» на базі його організації і можливість практикуватися у використанні програмного забезпечення «ОСА», висловив готовність й надалі долучатися до різних форм взаємодії в рамках освітнього процесу і брати на роботу випускників ОПП в межах грантових проєктів, виконанням яких займається ХОГО КВУ. Про необхідність підготовки соціологів для Херсонського регіону також неодноразово зазначала Литвиненко Г.І., заступниця начальника організаційного відділу виконавчого апарату Херсонської обласної ради. Наявні рецензії Белого Д.В. (<http://surl.li/bgpgu>) і Литвиненко Г.І. (<http://surl.li/bgpgw>) на ОПП 2021 року, а також рецензії Литвиненко Г.І. (<http://surl.li/bgphb>) і Муценко Д.В. (<http://surl.li/bgphh>) на ОПП 2020 року. При перегляді ОПП «Соціологія» у 2020 і 2021 рр. роботодавці висловлювали такі пропозиції: Муценко Д.В. запропонував поєднати в один курс дисципліни «Вступ до теорії гендеру» та «Соціологія гендеру»; Богданович А.Я. запропонував увести як дисципліну вільного вибору курс, пов'язаний з громадянським суспільством або органами державної влади; Рильська В.В. зробила акцент на необхідності формування низки компетентностей соціологів; Бєлий Д.В. підтримав введення ОК регіонального спрямування тощо.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

У 2021 р. в ХДУ відбувся перший випуск бакалаврів за ОПП «Соціологія». Як зазначили присутні на фокус-групі випускники, з семи здобувачів освіти, які отримали ступінь бакалавра з соціології минулого року, двоє залишилися працювати в ХДУ: одна випускниця – у відділі забезпечення якості освіти, інша – лаборантом на одній із кафедр ЗВО. Дехто вступив на навчання в магістратуру ХДУ за спеціальністю «Соціальна робота». У ЗВО є сектор сприяння працевлаштуванню студентів і випускників (<http://surl.li/bggii>), одне із завдань якого – інформування випускників про наявні вакансії. Як зазначила на онлайн-зустрічі представниця сектору Осауленко Т.О., в цілому інформація про працевлаштування випускників збирається кураторами груп. Випускники ОПП «Соціологія» повідомили, що у них зберігся чат у месенджері з гарантом ОП, у якому вони підтримують спілкування. Випускниця Толопка Н.І. входить у склад робочої групи забезпечення і брала участь у засіданні, на якому розглядалися зміни навчального плану за ОПП «Соціологія» (протокол №5 від 26.08.2021 р.), що було підтверджено під час фокус-групи. Збір інформації про випускників (як і отримання зворотного зв'язку від роботодавців) за допомогою опитувань у ЗВО наразі не практикується. Як зазначила на фокус-групі керівниця відділу забезпечення якості освіти Бистрянцева А.М., оскільки було отримано відповідні рекомендації щодо цього під час інших акредитацій, анкети для опитування роботодавців та випускників зараз знаходяться на стадії розробки. Окрім того, у ЗВО наявний «Порядок опитування учасників освітнього процесу та стейкхолдерів» (<http://surl.li/bgmca>), затверджений 03.07.2020 р., яким передбачена у т.ч. процедура опитування роботодавців та випускників.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Внутрішня система забезпечення якості ХДУ регламентується такими документами, як «Положення про організацію освітнього процесу в ХДУ» (<http://surl.li/aroot>), «Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти ХДУ» (<http://surl.li/bgktr>) та «Положення про відділ забезпечення якості освіти ХДУ» (<http://surl.li/bgrhh>). У «Положенні про ВСЗЯО ХДУ» вказано, що організація внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в університеті здійснюється на таких рівнях: перший – здобувачі вищої освіти; другий – кафедра (керівники (гаранти) освітніх програм, викладачі, куратори академічних груп); третій – факультети (декани, заступники та помічники деканів, науково-методичні комісії та вчені ради факультетів); четвертий рівень – ректорат, навчальний та навчально-методичний відділ, науково-методична рада ХДУ та вчена рада університету. У «Положенні про організацію освітнього процесу» прописані політика, принципи і процедури забезпечення якості, моніторингу якості та періодичного перегляду освітніх програм, оцінювання здобувачів ВО, вимірювання рівня їх задоволеності освітніми програмами та оприлюднення результатів (розділ 9). Йдеться про те, що відповідальність за дотримання принципів і процедур забезпечення якості освітніх програм покладається на відділ забезпечення якості освіти університету. Перегляд і оновлення ОП здійснюють члени робочої групи програми за участі профільних кафедр із залученням представників різних груп стейкхолдерів (НПП, професіоналів-практиків, здобувачів вищої освіти, студентського самоврядування, випускників). Відповідальність за організацію та проведення оновлення ОП за допомогою внутрішньої та зовнішньої експертизи ОП покладається на її гаранта (п. 9.2). ОПП «Соціологія» була розроблена у 2016 р. і переглядалася у 2020 і 2021 рр. Під час перегляду враховувались результати опитувань здобувачів ВО, рецензії роботодавців і пропозиції, висловлені представниками різних груп стейкхолдерів. За результатами перегляду ОПП було здійснено такі зміни: систематизовано та укрупнено ОК; розширено перелік вибіркового дисциплін; після затвердження Стандарту внесено зміни в ОП з метою інтернаціоналізації її змісту, уточнено назви обов'язкових компонент, змінено графіки освітнього процесу, міждисциплінарної підготовки, збалансовано ОП з метою раціональності розподілу кредитів тощо. Отже, можна зробити висновок, що внутрішня система забезпечення якості ХДУ інституційно сформована і знаходиться на етапі розвитку і покращення. Здійснюються кроки для виправлення недоліків в освітніх програмах, які виявляються під час внутрішніх процедур забезпечення якості освіти. Разом з тим експертна група відмічає, що внутрішня система забезпечення якості ХДУ все ще потребує вдосконалення в напрямі створення чіткої системи моніторингу якості освіти на різних рівнях (кафедри, факультету, науково-методичної ради, відділу забезпечення якості освіти) з метою забезпечення функціонування єдиної узгодженої системи якості.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

На основі аналізу відомостей самооцінювання, документів, додатково наданих ЗВО, і результатів фокус-груп експертна група дійшла наступних висновків щодо врахування або неврахування зауважень та пропозицій, сформульованих під час попередньої акредитаційної експертизи ОПП «Соціологія» в березні 2021 р. Зауваження, які були враховані: 1. Уточнено мету, основний фокус, особливості програми з урахуванням регіонального контексту, додано програмні компетентності, які відповідають фокусу ОП, а також сформульовано власні ПРН 2. Оновлено структуру ОП, внесено зміни до логіки побудови програми та викладання ОК, збільшено обсяг кредитного навантаження для курсових та кваліфікаційної робіт, розширення викладання дисциплін з методів аналізу даних. 3. Удосконалено процедуру інформування здобувачів щодо особливостей вступу на ОП. 4. У склад робочої групи забезпечення ОПП «Соціологія» включено роботодавців соціологічного фаху. 5. Покращено процедури отримання зворотного зв'язку від здобувачів освіти, зокрема впроваджено опитування щодо якості освітнього середовища. 6. Докладаються помітні зусилля щодо забезпечення умов для навчання студентів з особливими освітніми потребами.

7. Активізовано залучення студентів до наукової роботи та співпраці, як із соціологічними організаціями, так і з іншими стейкхолдерами регіону. 8. Удосконалено систему накопичення балів за ОК, забезпечено достатній рівень інформування здобувачів. Доповнено силабуси ОК чіткішими критеріями щодо оцінювання різних видів робіт та уточнено їхній зв'язок з ПРН. Конкретизовано зміст різних форм підсумкового контролю за конкретними ОК та доведено до відома здобувачів освіти. Зауваження, які були враховані частково: 1. Увага до формування мовної компетентності була приділена, але не за рахунок збільшення обсягу відповідної ОК, а за рахунок надання можливостей доступу до безкоштовних курсів з іноземних мов (з більшим вибором цих мов). 2. Активізовано процедури вдосконалення професійної кваліфікації викладачів, які забезпечують реалізацію ОП, посилено публікаційну активність, участь у національних та міжнародних соціологічних конференціях, наукових проєктах, професійному підвищенні кваліфікації. 3. На сторінці випускової кафедри було розміщено проєкт ОПП 2021 року, вказано терміни обговорення і спосіб подання пропозицій, проте зібрані від стейкхолдерів пропозиції у вигляді таблиці чи в інший спосіб на сайті не оприлюднювалися. Зауваження, які не були враховані: 1. На момент проведення акредитаційної експертизи не придбано і не введено в освітній процес ПЗ «SPSS». ЗВО пояснює це тим, що у зв'язку з незапланованим збільшенням витрат на енергоресурси у 1-му семестрі 2021–2022 н.р. частину закупівель довелося перенести на 2-й семестр. 2. До змісту відповідних ОК не додано тем з опанування «SPSS» у зв'язку з відтермінуванням придбання відповідного ПЗ.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

У «Декларації корпоративної культури ХДУ» (<http://surl.li/baoac>) серед іншого визначені основні цінності університетської спільноти, загальні вимоги корпоративної культури (до науково-педагогічних працівників, співробітників та здобувачів освіти), культура поведінки членів академічної спільноти, механізми впровадження норм декларації. У «Положенні про внутрішню систему забезпечення якості освіти ХДУ» (<http://surl.li/bgktr>) окреслено стратегію та процедури забезпечення якості освіти, систему та механізми забезпечення академічної доброчесності. Учасники академічної спільноти залучені до процедур внутрішнього забезпечення якості через участь в опитуваннях, обговорення ОП з метою надання пропозицій з покращення під час її перегляду. Опитування різного спрямування проводяться не тільки серед здобувачів освіти, але й серед викладачів. На сайті ЗВО представлені результати опитування НПП щодо пошуку ефективних шляхів покращення наукової діяльності (<http://surl.li/bgtrn>), яке було проведено восени 2021 р. Культура якості у ЗВО розвивається і шляхом популяризації академічної доброчесності у різний спосіб. Основні принципи та процедури дотримання АД зафіксовано у таких внутрішніх нормативних документах, як «Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ХДУ» (<http://surl.li/bgtvj>), «Кодекс академічної доброчесності науково-педагогічного працівника ХДУ» (<http://surl.li/bgtwa>), Кодекс академічної доброчесності здобувача вищої освіти ХДУ (<http://surl.li/bgtwd>), «Порядок виявлення та запобігання академічного плагіату» (<http://surl.li/bgtwg>). На сайті ЗВО представлено модель доброчесного академічного середовища ХДУ (<http://surl.li/bgtwg>). Для ЕГ у якості додаткових доказів було надано приклади кодексів академічної доброчесності, підписані НПП і здобувачами освіти ОПП «Соціологія». Проводяться просвітницькі заходи з метою популяризації АД, дисципліна «Академічна доброчесність» введена в ОПП «Соціологія» у 2021 р. На сайті ЗВО можна знайти рішення комісії з питань академічної доброчесності щодо порушників академічної доброчесності серед здобувачів освіти і НПП (<http://surl.li/bgtwg>). Для ЕГ було надано результати тестування здобувачів 4 курсу факультету психології, історії та соціології щодо визначення рівня сформованості в них основних компетентностей з академічної доброчесності. Згідно з відомостями СО, відповідальності між різними структурними підрозділами ЗВО у контексті здійснення процесів і процедур внутрішнього забезпечення якості освіти розподіляється між відділом забезпечення якості освіти, навчально-методичним відділом та навчальним відділом. На факультетах внутрішнє забезпечення якості освіти, опитування студентів і перегляд ОП допомагають забезпечувати помічники деканів із забезпечення якості освіти.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Посилено залученість роботодавців саме соціологічного фаху до організації освітнього процесу та вдосконалення змісту ОП через введення у склад робочої групи забезпечення ОПП «Соціологія» і співпрацю з такими роботодавцями як з базами практики. Випускниця ОПП 2021 р. працевлаштована у відділ забезпечення якості освіти ХДУ.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Рекомендації ЕГ: 1. Внутрішня система забезпечення якості ХДУ все ще потребує вдосконалення в напрямі створення чіткої системи моніторингу якості освіти на різних рівнях (кафедри, факультету, науково-методичної ради, відділу забезпечення якості освіти) з метою забезпечення функціонування єдиної узгодженої системи якості. 2. Варто посилити отримання зворотного зв'язку від роботодавців та випускників попередніх років шляхом проведення опитувань.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

З огляду на продемонстровану здатність до покращення внутрішньої системи забезпечення якості з метою вчасного реагування на недоліки, що виявляються в освітніх програмах і в інституційних аспектах діяльності ЗВО, переважне врахування рекомендацій, висловлених під час попередньої умовної акредитації ОПП «Соціологія», і в той самий час на наявну необхідність вдосконалення ВСЗЯ ХДУ в напрямі створення чіткої системи моніторингу якості освіти на різних рівнях (кафедри, факультету, науково-методичної ради, відділу забезпечення якості освіти) з метою забезпечення функціонування єдиної узгодженої системи якості відповідність ОПП критерію 8 оцінюється на «В».

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу в ХДУ, чітко визначені в таких в таких внутрішніх нормативних документах, як «Статут ХДУ» (<https://www.kspu.edu/About/StatuteKSU.aspx>), «Декларація корпоративної культури ХДУ» (<http://surl.li/baoac>), «Колективний договір між ректором та профкомом профспілкової організації співробітників ХДУ на 2021–2025 рр.» (<http://surl.li/bgvsx>), «Стратегічний план розвитку ХДУ на 2018–2023 рр.» (<https://www.kspu.edu/Legislation/strategy.aspx>), «План-регламент роботи ХДУ на 2021–2022 н.р.» (<https://www.kspu.edu/Legislation/Plan.aspx>), «Правила внутрішнього розпорядку для осіб, які працюють та навчаються у ХДУ» (<https://www.kspu.edu/Legislation/HouseRules.aspx>) тощо. На сайті ЗВО у повному обсязі розміщена інформація, яка стосується різних сторін життєдіяльності університету. Інформація чітко структурована і легко знаходиться. В окрему рубрику винесені нормативні накази та розпорядження (<http://surl.li/bgvmt>), документи, якими регулюється освітній процес (<http://surl.li/aroot>), результати моніторингу якості освіти (<http://surl.li/bgvnk>), вимірювання й рейтинги (<https://www.kspu.edu/Information/ratings.aspx>). Представлено інформацію про освітні програми (<https://www.kspu.edu/Education/EduPrograms.aspx>), навчальні плани та робочі навчальні плани (<https://www.kspu.edu/Education/Curricula.aspx>), розклад занять та екзаменаційної сесії, розклад дзвінків (<https://www.kspu.edu/Education/Timetable.aspx>), дистанційне навчання під час карантину (<http://surl.li/bgvph>). В окремих рубриках розташована інформація, що стосується академічної доброчесності (<http://surl.li/bgtwg>) та антикорупційної діяльності (<https://www.kspu.edu/Anticorruption.aspx>). На сайті університету можна знайти звіти про роботу ректора, штатний розпис, кошторис університету, інформацію щодо проведення тендерних процедур та ін. Учасники освітнього процесу (здобувачі вищої освіти, викладачі, представники адміністративних підрозділів ЗВО) під час онлайн-зустрічей з ЕГ демонстрували обізнаність з правилами та процедурами, що регулюють їхні права та обов'язки.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

На сайті ЗВО можна знайти проект ОПП «Соціологія» 2021 року, який уже затверджений і введений в дію (<http://surl.li/bgvva>). Як пояснила гарантка ОП Черкашина Т.О., проект ОПП 2022 р. на сайті ще не оприлюднювався, оскільки згідно з офіційними термінами це робиться у березні-квітні. Пропозиції від зацікавлених сторін збираються шляхом надсилання на відповідну адресу електронної пошти, яка вказана на сторінці випускової кафедри (<http://surl.li/bgvva>). Як зазначила гарант ОП, зібрані пропозиції від різних стейкхолдерів у вигляді таблиці чи в інший спосіб на сайті не оприлюднювалися

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

На сайті ЗВО розміщені всі освітні програми (<https://www.kspu.edu/Education/EduPrograms.aspx>), також на сторінці випускової кафедри розташовані усі затверджені версії ОПП «Соціологія» за різні роки, як і інформація про всі освітні компоненти у вигляді силабусів (<http://surl.li/bggjk>). Отже, можна зробити висновок, що ЗВО своєчасно

оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних зацікавлених сторін.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Сильні сторони на думку ЕГ: У ХДУ визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, які розміщені на сайті ЗВО і є доступними для всіх.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Рекомендації ЕГ: У зв'язку з відсутністю такої практики рекомендується розміщувати на сайті ЗВО у вигляді таблиці чи в інший спосіб пропозиції та зауваження, які надходять від стейкхолдерів під час обговорення проєктів ОПП «Соціологія», з метою забезпечення публічності процесу перегляду ОП.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

ОПП «Соціологія» загалом відповідає критерію 9. ЗВО має сильні сторони за цим критерієм і демонструє схильність до політики відкритості та прозорості. Вказаний недолік щодо відсутності практики розміщення на сайті ЗВО пропозицій, які надходять від стейкхолдерів під час перегляду ОП, може бути виправлений в досить короткий термін.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	<i>не застосовується</i>

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Болотова Вікторія Олександрівна

Члени експертної групи

Варга Наталія Іллівна

Дячук Ольга Антонівна